

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

**Úloha státní správy a samosprávy v otázce ochrany zvířat
v České republice**

Iva Dernerová

Bakalářská práce

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Iva DERNEROVÁ**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Úloha státní správy a samosprávy v otázce ochrany zvířat v České republice**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Státní správa a samospráva
2. Přírodovědné a filosofické pojetí ochrany a práv zvířat
3. Úloha státní správy a samosprávy v otázce ochrany zvířat
4. Legislativa
5. Státní veterinární správa ČR; Ústřední komise pro ochranu zvířat
6. Organizace na ochranu zvířat - mezinárodní organizace, nevládní neziskové organizace
7. Úloha samosprávy; útulky (městské, obecní) - dotazníkové šetření v Královéhradeckém kraji

Rozsah grafických prací: –
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

KOHÁK, Erazim. Zelená svatozář. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. 204 s. ISBN 80-85850-86-9.

LIBROVÁ, Hana. Pestří a zelení. 1. vyd. Brno: Sedláček, 1994. 218 s. ISBN 80-85358-18-8.

POLIÁN, Milan. Organizace a činnost veřejné správy. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. 342 s. ISBN 80-7175-098-0.

POMAHÁČ, Richard. Průvodce veřejnou správou. 1. vyd. Praha: ISV, 1999. 246 s. ISBN 80-85866-42-0.

SINGER, Peter. Osvobození zvířat. 1. vyd. Praha: Práh, 2001. 259 s. ISBN 80-7252-042-3.

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. In Sběrka zákonů České republiky.

Státní veterinární správa ČR [online]. Dostupný na WWW: <<http://www.svscr.cz/>>

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Šárka Brychtová, Ph.D.
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: 27. června 2009

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2010

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Robert Baťa, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 4. srpna 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 11. 04. 2010

Iva Dernerová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu své bakalářské práce, RNDr. Šárce Brychtové, Ph.D., za cenné rady, podněty k práci na zadaném tématu a odborné vedení v průběhu zpracování této práce.

Rovněž chci poděkovat vedením útulků pro zatoulaná a opuštěná zvířata v Královéhradeckém kraji za ochotu, čas a poskytnuté informace potřebné k vypracování bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá problematikou ochrany a práv zvířat v České republice. Cílem práce je postihnout současnou ochranu zvířat, a to z hlediska legislativního, ekonomického i filosofického. Teoretická část pojednává o veřejné správě v České republice a její úloze v oblasti ochrany zvířat. Věnuje se rovněž legislativě a filosofickému pojetí práv zvířat, uvádí některé významné nevládní neziskové organizace na ochranu zvířat. V analytické části jsou zpracovány informace o útulcích pro zvířata v Královéhradeckém kraji získané na základě dotazníkového šetření.

KLÍČOVÁ SLOVA

ochrana zvířat, práva zvířat, orgány ochrany zvířat, organizace na ochranu zvířat, útulky pro zvířata

TITLE

Function of the State Administration and the Self-Government in the Issue of Protection of Animals in the Czech Republic

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with the protection and animal rights in the Czech Republic. The goal of this thesis is to affect the current animal protection, from the point of view of legislative, economic and philosophical. The theoretical part deals with public administrativ in the Czech Republic and about its role in protecting animals. It also deals with legislation and philosophical concept of animal rights, provides some important non-governmental organizations for the protection of animals. The analytical part shows lots of information about animal shelters in Hradec Králové region obtained by questionnaire investigation.

KEYWORDS

animal protection, animal rights, animal protection authorities, animal protection organizations, animal shelters

Obsah

Úvod	9
1 Státní správa a samospráva	11
1.1 Právní základy organizace veřejné správy	11
1.1.1 Pojem organizace veřejné správy	11
1.1.2 Subjekty a vykonavatelé veřejné správy	11
1.2 Organizace veřejné správy v České republice	12
1.2.1 Ústavní základy veřejné správy	12
1.2.2 Organizace státní správy	12
1.2.3 Samospráva	14
2 Přírodovědné a filosofické pojetí ochrany a práv zvířat	17
2.1 Vztah lidí a zvířat	17
2.1.1 Odcizení	17
2.1.2 Sbližení	18
2.1.3 Dilema	19
2.2 Dnešní etika ochrany zvířat	20
3 Legislativa	21
3.1 Pojem zvíře v našem právním řádu	21
3.2 Prameny práva k ochraně zvířat	21
3.3 Zákon na ochranu zvířat proti týrání – obecná ustanovení	23
3.4 Ochrana zvířat při usmrcování, veřejných vystoupeních a přepravě	24
3.5 Ochrana hospodářských zvířat, zvířat v zájmových chovech, volně žijících zvířat a pokusných zvířat	25
4 Úloha státní správy a samosprávy v otázce ochrany zvířat	27
4.1 Orgány ochrany zvířat	27
4.1.1 Ministerstvo zemědělství	27
4.1.2 Ústřední komise pro ochranu zvířat	28
4.1.3 Orgány veterinární správy	28
4.1.4 Příslušné státní orgány v oblasti ochrany pokusných zvířat	29
4.1.5 Obecní úřady obcí s rozšířenou působností	29
4.1.6 Obce	30
4.2 Výkon dozoru	32
5 Organizace na ochranu zvířat	33

5.1	Nevládní neziskové organizace v České republice	33
5.1.1	Nadace na ochranu zvířat	33
5.1.2	Svoboda zvířat.....	34
5.1.3	Společnost pro zvířata	35
5.2	Mezinárodní organizace	36
5.2.1	World Society for the Protection of Animals (WSPA).....	36
5.2.2	Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals (RSPCA).....	36
5.2.3	Eurogroup for Animals.....	36
5.2.4	The Species Survival Network (SSN).....	36
6	Průzkum útulků pro zatoulaná a opuštěná zvířata v Královéhradeckém kraji	37
6.1	Základní informace o útulcích v Královéhradeckém kraji.....	37
6.2	Porovnání soukromého útulku, městského útulku a občanského sdružení	40
6.2.1	Psí domov Lukavice	40
6.2.2	Útulek pro opuštěné a zatoulané psy města Trutnova.....	42
6.2.3	Občanské sdružení MÍSTO na ochranu opuštěných, zatoulaných nebo týraných zvířat v Nové Pace a jejím okolí	44
6.2.4	Porovnání útulků	46
6.3	Celkové výsledky dotazníkového šetření	47
6.3.1	Veřejná správa na úseku ochrany zvířat.....	47
6.3.2	Organizace na úseku ochrany zvířat.....	47
6.3.3	Údaje o útulcích	47
6.3.4	Zvířata v útulcích	48
6.3.5	Financování útulků.....	50
6.3.6	Závěrečné zhodnocení dotazníkového šetření.....	51
	Závěr	52
	Seznam použité literatury	54
	Seznam obrázků, tabulek a grafů	58
	Seznam příloh	59

Úvod

Moje bakalářská práce pojednává o úloze státní správy a samosprávy v otázce ochrany zvířat v České republice a o ochraně a právech zvířat obecně. Ochrana zvířat je čím dál více diskutovaným tématem, proto jsem se rozhodla nahlédnout do této problematiky.

V teoreticko-metodologické části se práce nejprve zabývá právními základy organizace veřejné správy. V této kapitole je rozebrána organizace veřejné správy v České republice, která zahrnuje základní dělení na státní správu a samosprávu, vymezení subjektů, vykonavatelů, a institucionální uspořádání veřejné správy.

V další části se věnuji filosofickému pojetí ochrany a práv zvířat. Vztah člověka a zvířete se v historii vyvíjel v několika stádiích, avšak většinou v neprospěch zvířat. V této části je tedy stručně popsán vývoj etiky ochrany zvířat.

Právními předpisy na úseku ochrany zvířat se zabývá třetí kapitola. Jsou zde uvedeny základní právní předpisy České republiky a zmíněny také předpisy Evropských společenství. Důraz je kladen především na zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Práce dále pojednává o úloze státní správy a samosprávy v oblasti ochrany zvířat v České republice. Zde jsou popsány orgány ochrany zvířat, jejich povinnosti a pravomoci, které vyplývají ze zákona na ochranu zvířat proti týrání. Důležité je také zmínit, kdo vykonává dozor nad dodržováním povinností na úseku ochrany zvířat.

V páté kapitole se věnuji nevládním neziskovým organizacím v oblasti ochrany zvířat, uvádím nejznámější ochranářské organizace v České republice a největší mezinárodní organizace.

V analytické části jsou zpracovány informace o útulcích pro zatoulaná a opuštěná zvířata, které jsem zjišťovala formou dotazníkové metody. Při tomto šetření jsem se zaměřila na Královéhradecký kraj. Cílem průzkumu bylo zjistit základní informace o útulcích v Královéhradeckém kraji. Zajímala jsem se o názor lidí pracujících v útulku na úlohu státní správy a samosprávy a činnost nevládních neziskových organizací v oblasti ochrany zvířat, o finanční a materiální zabezpečení útulků.

Stěžejní cíle bakalářské práce:

- postihnout současnou ochranu zvířat v České republice, a to z hlediska legislativního, ekonomického i filosofického
- prostřednictvím dotazníkového šetření nahlédnout do problematiky útulků pro zatoulaná a opuštěná zvířata v Královéhradeckém kraji

1 Státní správa a samospráva

1.1 Právní základy organizace veřejné správy

1.1.1 Pojem organizace veřejné správy

Organizace veřejné správy se týká zejména subjektů veřejné správy, institucionálního uspořádání a vykonavatelů. V rámci organizace jsou důležité organizační principy, praxí ověřená doporučení. Mezi tyto principy patří zejména: územní centralizace a decentralizace, koncentrace a dekoncentrace, nadřízenost a podřízenost.¹

1.1.2 Subjekty a vykonavatelé veřejné správy

Veřejná správa musí být přiřazena nějakému subjektu jakožto jeho nositeli, který je za její výkon odpovědný. Veřejná správa se obecně dělí na správu vykonávanou státem (státní správa) a správu vykonávanou jinými subjekty jako nositeli veřejné správy na základě zákonné delegace. Subjekty veřejné správy mohou být stát, veřejnoprávní korporace, veřejné ústavy a podniky a fyzické a právnické osoby soukromého práva.

Stát je nejdůležitějším subjektem veřejné správy. Vykonává státní správu přímo prostřednictvím svých orgánů či správních úřadů nebo nepřímo prostřednictvím jiných subjektů veřejné správy. Veřejnoprávní korporace je subjekt s pravomocí samostatně plnit veřejné úkoly. Fyzické a právnické osoby soukromého práva se stávají subjekty veřejné správy, je-li na ně zákonem nebo rozhodnutím státního orgánu delegována určitá působnost a pravomoc. Delegace spočívá v přenesení nebo propůjčení působnosti. Působností se rozumí okruh vymezených úkolů, pravomoc představují svěřené prostředky určené k plnění úkolů, pokud se jedná o právní prostředky (oprávnění orgánu vykonávat veřejnou moc).

Rozlišujeme pojmy subjekt a vykonavatel. Vykonavatel veřejné správy jedná jménem subjektu, je to jeho oprávněný zástupce.

Subjekty české veřejné správy jsou stát, obce a kraje, jiné samosprávné celky a ostatní subjekty veřejného nebo soukromého práva.²

---

¹ Podle HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 2009.

² Tamtéž.

1.2 Organizace veřejné správy v České republice

1.2.1 Ústavní základy veřejné správy

„Organizace veřejné správy je upravena organizačními akty, z nichž nejdůležitější jsou pravidla stanovená v ústavních zákonech a zákonech.“³ Ty stanoví základní pravidla veřejné správy, zřizují správní úřady a jiné jednotky vykonávající veřejnou správu, stanoví působnost a pravomoc vykonavatelů.

„Ústavní základy české veřejné správy tvoří Ústava České republiky, ústavní zákony, které spolu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod zakládají ústavní pořádek (čl. 112 Ústavy). Ústava je nejvyšším právním předpisem, od něhož všechny ostatní právní předpisy odvozují svou platnost, a ústavou se také měří ústavnost zákonů. Ústava definuje a provádí dělbu státní moci a konstituuje základní orgány státu.“⁴

Veřejná správa se v Ústavě vyskytuje na 2 místech: hlava třetí Ústavy pojednává o moci výkonné, hlava sedmá Ústavy o územní samosprávě.

1.2.2 Organizace státní správy

Vykonavatelé státní správy v České republice jsou: vláda, ministerstva, jiné správní úřady, veřejné sbory, hlava státu, státní úřady vykonávající státní správu mimo její organizační soustavu jako přímí vykonavatelé a dále orgány územní samosprávy a jiné subjekty veřejného nebo soukromého práva, je-li na ně výkon státní správy zákonem nebo rozhodnutím na základě zákona delegován (nepřímí vykonavatelé).⁵

Přímí vykonavatelé

Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci, tvoří ji předseda vlády, místopředsedové a ministři. Z hlediska veřejné správy plní vláda řídicí a normotvornou funkci. Administrativu vyplývající z činnosti vlády zajišťuje Úřad vlády. Vláda České republiky řídí, kontroluje a sjednocuje činnost ministerstev. Ministerstvo je ústředním správním úřadem. V čele je ministr, který ministerstvo řídí a odpovídá za jeho činnost.

³ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část. 7.* vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 100.

⁴ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda. Teorie veřejné správy. 2., dopl. a rozš. vyd.* Praha: ASPI, 2007. s. 114.

⁵ Podle HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část.* 2009.

Dalšími přímými vykonavateli státní správy jsou jiné správní úřady s celostátní působností. Dělí se na úřady přímo řízené vládou (jiné ústřední správní úřady) a úřady řízené některým z ministerstev.

V čele jiných ústředních správních úřadů je vedoucí, kterého jmenuje vláda. K těmto úřadům patří: Český statistický úřad, Český báňský úřad, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Komise pro cenné papíry, Úřad průmyslového vlastnictví, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Národní bezpečnostní úřad, Energetický regulační úřad aj.

K úřadům řízených některým z ministerstev se řadí: Česká obchodní inspekce, Česká inspekce životního prostředí, Česká správa sociálního zabezpečení, Puncovní úřad, Státní veterinární správa, Úřad pro civilní letectví aj. Tyto úřady mají méně pravomocí než úřady řízené vládou, postrádají např. pravomoc vydávat právní předpisy.

K jiným správním úřadům patří také úřady s omezenou územní působností, kterými byly okresní úřady. Po zrušení okresních úřadů byla jejich působnost rozdělena především mezi krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Veřejné sbory jsou též přímými vykonavateli státní správy. Dělíme je na veřejné ozbrojené sbory (Policie České republiky) a veřejné neozbrojené sbory (Správa požární ochrany). Armáda České republiky se neřadí k veřejným sborům, neboť státní správu vykonává ministerstvo a jím přímo řízené územní organizační útvary.

Státní úřady stojící mimo organizační soustavu státní správy se často značí jako nezávislé správní úřady. Jejich nezávislost spočívá v tom, že nejsou řízeny vládou ani jí odpovědny (Rada České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání a Úřad pro ochranu osobních údajů).⁶

Nepřímí vykonavatelé

Orgány jiných právních subjektů než stát, na které byl zákonem nebo rozhodnutím učiněným na základě zákona delegován výkon státní správy, jsou nepřímými vykonavateli. Delegation zahrnuje přenesení nebo propůjčení výkonu státní správy.

---

⁶ Podle HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 2009.

Nejdůležitějším případem delegace je přenesená působnost vykonávaná orgány obcí a krajů jako územních samosprávných celků. Po přenesení výkonu státní správy se stává území obce nebo kraje správním obvodem. Přenesenou působnost ve správních obvodech vykonávají obecní úřady (městské úřady, magistráty, úřady městských obvodů, úřady městských částí), pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, zvláštní orgány obcí a krajů, komise rad obcí.⁷

1.2.3 Samospráva

Samosprávu vykonávají orgány jiných právních subjektů než státu, na které je delegován výkon veřejné správy a trvale svěřen do jejich samostatné odpovědnosti. Rozlišujeme územní a zájmovou samosprávu.⁸

Organizace územní samosprávy

Územní samospráva je významná z demokratického hlediska. Její právní základ je obsažen v hlavě sedmé Ústavy. Nositeli územní samosprávy jsou územní samosprávné celky. Podle čl. 99 Ústavy jsou základními územními samosprávnými celky obce a vyššími územními samosprávnými celky kraje. Základními znaky územních samosprávných celků jsou územní základ, osobní základ a právo na samosprávu.

Právní postavení všech obcí v ČR mimo Prahu upravuje zákon o obcích. V zákonodárství se vyskytují dvě zásady: zásada jednotné právní úpravy pro všechny obce a zásada rozdělení obcí na několik druhů.

Samostatná působnost vyjadřuje právo obce na samosprávu. Zákon ji označuje jako správu záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejích občanů (uspokojování potřeb výchovy a vzdělávání, bydlení, ochrany, zdraví atd.).

Obce jsou oprávněny vydávat obecně závazné vyhlášky, rozhodovat o existenci obce a územních změnách, vnitřní organizaci obce, rozpočtovém hospodaření, hospodaření s obecním majetkem, podnikatelských aktivitách obce, zřizování právnických osob, místních záležitostech veřejného pořádku, rozvoji obce atd.

---

⁷ Podle HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 2009.

⁸ Tamtéž.

Mezi orgány obce patří: zastupitelstvo obce, rada obce, starosta (primátor), obecní úřad (městský úřad, magistrát, úřad městského obvodu nebo městské části), zvláštní orgány obce.

Čl. 104 Ústavy stanovuje, že obec je samostatně spravována zastupitelstvem. Zastupitelstvo je nejvyšším orgánem obce a kolektivním orgánem složeným z členů volených v přímých volbách občany obce. Zastupitelstvo může si zřizovat výbory jako své kontrolní orgány. Povinný je finanční a kontrolní výbor. V obcích s alespoň 10% občanů jiné národnosti je povinný též výbor pro národnostní menšiny. Zastupitelstvo obce volí z řad svých členů starostu a místostarosty, kteří jsou mu ze své činnosti odpovědni. Starosta zastupuje obec navenek.

Rada obce je výkonným orgánem a za svou činnost odpovídá zastupitelstvu. Je tvořena starostou, zástupcem starosty a dalšími členy (radními). Počet členů je lichý (5-11 osob) a nesmí přesáhnout 1/3 počtu členů zastupitelstva. Rada vytváří komise jako poradní orgány. Ve většině malých obcí (méně než 15 členů zastupitelstva) vykonává funkci rady starosta.

Na obecním úřadě se denně provádějí úkoly, které patří do samostatné působnosti obce, ale i úkoly z oblasti přenesené působnosti. Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, zaměstnanci obce a případně tajemníkem obecního úřadu (pokud se jedná o obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností). Rada může zřídit odbory a oddělení.

Právo na samosprávu náleží i vyššímu územnímu samosprávnému celku, kraji. Zákon o krajích ustanovuje základní úkol kraje: péče o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.

Orgány kraje jsou obdobné jako orgány obce: zastupitelstvo kraje, rada kraje, hejtman kraje, krajský úřad a zvláštní orgány kraje. Zastupitelstvo kraje může zřizovat, stejně jako zastupitelstvo obce, výbory. Rada zřizuje komise. Hejtman zastupuje kraj navenek, jeho zástupcem je náměstek hejtmána. Krajský úřad je tvořen ředitelem a dalšími zaměstnanci, člení se na odbory a oddělení. Ředitel odpovídá za plnění svěřených úkolů hejtmanovi.⁹

---

⁹ Podle HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 2009.

Organizace zájmové samosprávy

V užším pojetí zahrnuje zájmová samospráva samosprávu profesních komor (profesní samospráva) a ostatní samosprávu, kam jsou řazeny instituce, které mají jen určité znaky samosprávy.

Hlavním představitelem zájmové samosprávy jsou profesní komory s povinným členstvím. Příkladem ostatní samosprávy mohou být i veřejné pojišťovny, na které je do určité míry veřejná správa také delegována, a v omezené míře také veřejné vysoké školy. Obdobné postavení jako veřejná vysoká škola mají i státní vysoké školy (policijní a vojenské). Další instituce v oblasti veřejné správy mohou při svém rozhodování být částečně samosprávné a částečně nesamosprávné, a proto se hovoří o jejich smíšené povaze.¹⁰

---

¹⁰ Podle HORZINKOVÁ, Eva; NOVOTNÝ, Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2008.

2 Přírodovědné a filosofické pojetí ochrany a práv zvířat

2.1 Vztah lidí a zvířat

„Etika se dlouho vztahovala pouze na člověka, teprve v polovině 19. století se začaly více prosazovat názory, jak ji vztáhnout i na chování k jiným živým bytostem, zejména k zvířatům. Ohlédneme-li se zpět do dějin, vidíme, že vztah člověka ke zvířatům byl jejich velkou část opomíjen. Převládal názor, že zvířata jakožto nižší tvorové byla stvořena pro člověka a mají mu sloužit.“¹¹

2.1.1 Odcizení

Novodobé evropské myšlení vychází z představy, že svět je jeviště, na kterém se odehrávají dramata lidských životů. Vše ostatní, např. hory, lesy, zvěř, jsou považovány za kulisy. Tyto kulisy a rekvizity jsou označeny hromadně pojmem příroda, která pro člověka představuje zdroj surovin, případně park kultury a oddechu.

„Tradiční evropský postoj je hluboce panský. Předpokládá především vlastní nadřazenost všem ostatním, jak mimoevropským národům, tak mimolidským bližním.“¹²

Vývoj evropského vztahu ke zvířatům je složitým procesem, probíhá zhruba ve třech stádiích¹³:

Ve středověku převládala představa zvířete jako níže postaveného bližního. Lidé žili se zvířaty v blízkém vztahu, sdíleli s nimi obydlí, pojmenovávali je. Současně s nimi ale krutě zacházeli a bezohledně je využívali stejně jako své poddané.

V novověku se zformovala představa zvířete jako suroviny. Filosof a matematik René Descartes označil zvíře za pouhý stroj, který nemá duši, rozšířily se bezohledné pokusy na zvířatech. Čím více se zhoršovalo zacházení se zvířaty, tím více bylo potřeba odlišit člověka, aby se sám nemohl stát objektem takového zacházení.

---

¹¹ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. s. 21.

¹² KOHÁK, Erazim. *Zelená svatozář*. 2. přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. s. 30.

¹³ Podle KOHÁK, Erazim. *Zelená svatozář*. 2000.

„Paradoxně právě pokusy na zvířatech, které se od 17. století rozšířily v mnoha zemích Evropy, vedly k uznání, že i ostatní živočichové kromě člověka mohou trpět. Ukázaly totiž velkou podobnost mezi fyziologií člověka a zvířat.“¹⁴

Hlavní vliv na současný postoj má průmyslová a demokratická revoluce. Na základě průmyslové revoluce se ruší každodenní, bezprostřední vztah lidí a zvířat. Demokratická revoluce omezuje uspořádání společnosti na „vyšší“ a „nižší“. Tím vzniká dilema, kdy průmyslová revoluce představuje vykořisťování zvířat, zatímco demokratická revoluce vyžaduje soucit. Lidé toto dilema řeší většinou tak, že dávají najevo lásku ke svým zvířecím miláčkům a raději se neptají, odkud pocházejí maso a léky.

Řada autorů se zabývá zkoumáním kořenů našich postojů v židovsko-křesťanské náboženské tradici. Zde je základním předpokladem to, že všechn nižší svět byl stvořen proto, aby sloužil člověku. Na této myšlence buduje evropský novověk. Novověká přírodověda vznikala zejména jako nástroj k ovládnání a využívání přírody. Touha po výkonnějším využívání zvířat vedla také ke vzniku zoologie. Zvíře ztratilo i ten minimální nárok na ohled, který mělo ve středověku díky postavení božího stvoření.

„Představa živočichů jako organických strojů měla původně ospravedlnit degradaci zvířat. V druhé polovině osmnáctého století toho bylo třeba. Rozrůstala se živočišná výroba, vivisekce se stala oblíbenou „vědeckou“ zábavou privilegovaných.“¹⁵ Navzdory zkušenostem se lidé naučili věřit, že zvířata neznají bolest, strach, radost ani lásku.

2.1.2 Sbližení

Vedle odlišení lidí od zvířat se na druhé straně vyvíjí také vztah sblížení. Sbližování člověka a zvířete probíhá již od počátku novověku, kdy lidé žili se zvířaty v bezprostředním styku, využívali je pro práci nebo na jídlo, bavili se týráním a krutým usmrcováním zvířat. Zároveň však byla některá zvířata součástí lidského společenství, mezi lidmi a zvířaty se vyvíjel intimní vztah.

Mezi privilegované druhy zvířat patřili např. koně. Lidé si jich vážili jako tažné síly, koně ale také vypovídali o společenském postavení.

---

¹⁴ CHLUMSKÁ, Lubomíra. *Etika ochrany zvířat*. [online]. c2006 [cit. 2010-03-24]. Ochrana a práva zvířat. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranazvirat.cz/11/czech/rubrika/ochrana-a-prava-zvirat/>>.

¹⁵ KOHÁK, Erazim. *Zelená svatozář*. 2. přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. s. 35.

„Snad nejvyšší „společenské“ postavení měli psi. Nejprve pro svou užitečnost: pes byl ochráncem, druhem při lovu, tahounem mlékařských vozíků i přítelem. Tak vzniká blízký vztah, bez sentimentality, avšak s porozuměním pro psy. Postupně se psi stávají i miláčky.“¹⁶

Zvířata začínala být vnímána jako subjekty, už ne jako nástroje. Šířil se názor, že zvířata jsou cítící, rozumné a odpovídající bytosti. První zákony na ochranu zvířat vstoupily v platnost v Anglii v roce 1822. Dva roky poté vznikla první organizace na ochranu zvířat (Královská společnost pro prevenci krutosti na zvířatech). Evropa začala Anglii pozvolna následovat. „Pokrok“ – průmyslová a demokratická revoluce – dal vzniknout nové představě o místu člověka mezi zvířaty.¹⁷

2.1.3 Dilema

Na základě střetu lidských zájmů a lidské ohleduplnosti vzniká novodobé dilema ve vztahu člověka a zvířete. Na toto dilema se vyskytuje trojí odpověď¹⁸:

První postoj vyjadřuje, že utrpení zvířat je nezbytné pro zvyšování životní úrovně lidstva, lékařský pokrok, a že zvířata nemají žádná práva.

Druhý názor prosazuje rovnoprávnost všech živočichů, říká tedy, že i zvířata mají svá práva, a odmítá jejich zneužívání. Jakýkoliv zásah do jejich přirozeného života považuje za neoprávněný. Tento postoj zastávají radikální ochránci zvířat z hnutí Animal Liberation nebo-li Osvobození zvířat. Jedním z nejznámějších ochránců je Peter Singer, který vychází z radikálního pojetí rovnoprávnosti všeho živého, nepovažuje žádný z rozdílů mezi člověkem a ostatními živočichy za důvod k nadřazenosti a diskriminaci. Singer říká, že *„diskriminace bytostí pouze na základě jejich druhu je formou předsudku, nemorálního a neobhajitelného stejně jako diskriminace na základě rasy“*¹⁹.

Třetí odpovědí na toto složité dilema je hledání kompromisů, jak zajistit skutečné potřeby lidstva a zároveň základní potřeby ostatních živočichů. K této možnosti se přiklání většina ochránářů, kteří usilují o dobro zvířat, ale také o trvale udržitelný rozvoj.

---

¹⁶ KOHÁK, Erazim. *Zelená svatozář*. 2. přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. s. 39.

¹⁷ Podle KOHÁK, Erazim. *Zelená svatozář*. 2000.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ SINGER, Peter. *Osvobození zvířat*. 1. vyd. Praha: Práh, 2001. s. 254.

2.2 Dnešní etika ochrany zvířat

Etika chování ke zvířatům dnes vychází z představy, že si zvířata zaslouží ohleduplné chování a respektování životních potřeb. Paradoxem však je, že jsou zejména hospodářská zvířata z ekonomických důvodů chována masově bez ohledu na jejich potřeby. Volně žijící živočichové se musejí potýkat s úbytkem stanovišť pro jejich život. To vše vyplývá ze skutečnosti, že žijeme ve vysoce konzumní společnosti.

Stále se najdou lidé, kteří prosazují nadřazený postoj člověka ke zvířatům, tyto myšlenky způsobily zpoždění přijetí zákona na ochranu zvířat proti týrání. Množství právních předpisů týkajících se ochrany zvířat vydaných Českou republikou či v rámci Evropské unie se však postupně zvyšuje. V roce 2003 byla schválena celosvětově významná Mezinárodní deklarace o welfare zvířat. Za práva zvířat bojuje spousta hnutí a nevládních organizací, řada jich působí i v České republice a spolupracuje s orgány veřejné správy, např. Nadace na ochranu zvířat.

I přes značný posun lidského myšlení je stále nutné zlepšovat ochranu zvířat posilováním lidské ohleduplnosti a soucitu, a to prostřednictvím výchovy a působením nevládních organizací. Důležitou roli v této oblasti hrají také státní a samosprávné orgány, jejich činnost a důraz na dodržování právních předpisů k ochraně zvířat.²⁰

---

²⁰ Podle PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 2009.

3 Legislativa

3.1 Pojem zvíře v našem právním řádu

Z teoretického hlediska nemají zvířata právní subjektivitu, v právních vztazích mají postavení „věcí“, to vyplývá zejména z občanského zákoníku. Existuje však spousta právních předpisů určených k ochraně zvířat, mezi které patří zejména zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Jeho preambule zní:

„Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zaslouhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.“

V současné době se v České republice připravuje nový občanský zákoník, ve kterém se již objevuje nový přístup ke zvířatům.

Platná právní úprava rozlišuje volně žijící zvířata a zvířata v lidské péči, která jsou předmětem majetkových vztahů. O postavení volně žijících zvířat pojednává řada zákonů, např. zákon myslivecký či rybářský.

„Ochranu zvířat je třeba odlišovat od ochrany přírody. Ochrana přírody chrání obecně řečeno druhy živočichů a ekosystémy, v nichž žijí, kdežto ochrana zvířat se vztahuje (nebo by se měla vztahovat) na každé jednotlivé zvíře, aby je chránila před týráním a zbytečným utrpením, snaží se mu zajistit příznivé životní podmínky, resp. příznivý životní stav.“²¹

Ochrana zvířat v lidské péči zahrnuje zajištění příznivých životních podmínek (welfare) člověkem, v rámci ochrany volně žijících živočichů je základním cílem zachovat pro ně v dostatečné míře životní prostor.²²

3.2 Prameny práva k ochraně zvířat

O ochraně zvířat u nás pojednává řada právních předpisů a také řada nařízení ES. Základním zákonem je zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (poslední novela vyhlášena zákonem č. 312/2008 Sb., úplné znění vyhlášeno pod č. 409/2008 Sb.).

---

²¹ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. s. 18.

²² Podle PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 2009.

Mezi prováděcí předpisy k němu patří:

- vyhláška č. 207/2004 Sb., o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat, ve znění vyhlášky č. 39/2009 Sb.
- vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění vyhlášky č. 464/2009 Sb.
- vyhláška č. 382/2004 Sb., o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování, ve znění vyhlášky č. 424/2005 Sb.
- vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat
- vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči
- vyhláška č. 3/2009 Sb., o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání
- vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě
- vyhláška č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a při chovu

Souvisejícími právními předpisy jsou např.:

- zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (veterinární zákon)
- zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve znění pozdějších předpisů
- nařízení Komise č. 865/2006 ze dne 4. května 2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s těmito druhy, v platném znění

V rámci Evropské unie se poprvé otázka ochrany zvířat objevila v deklaraci, která se stala součástí Smlouvy zakládající Evropské společenství při příležitosti mezivládní konference o politické unii (1991 – 1992). Tím vznikla institucím povinnost brát na zřetel ochranu zvířat při tvorbě a implementaci legislativy Společenství.

„K Amsterodamské smlouvě, která byla podepsána 2. října 1997 a v platnost vstoupila 1. května 1999, jež změnila a přečíslovala Smlouvu o EU a Smlouvu o ES, byl připojen Protokol o ochraně a dobrých životních podmínkách zvířat, určující závazky institucí Společenství a členských zemí vztahující se k ochraně zvířat. Na něj navázalo usnesení Evropského parlamentu o akčním plánu Společenství v oblasti dobrých životních podmínek a ochrany zvířat 2006-2010 [20406/206(INI)].“²³

3.3 Zákon na ochranu zvířat proti týrání – obecná ustanovení

Jak již bylo zmíněno, základním právním předpisem v oblasti ochrany zvířat je zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“). Hlavním cílem zákona je ochránit zvířata před týráním, poškozováním jejich zdraví a bezdůvodným usmrcením způsobeným člověkem, byť i z nedbalosti. V případě zvířat v lidské péči jde o zajišťování příznivých životních podmínek (welfare). U volně žijících zvířat se jedná o stanovení zakázaných způsobů usmrcování a odchyty, zakázaných činností a zajišťování welfare pro odchycená handicapovaná zvířata. V zákoně jsou též zapracovány příslušné předpisy Evropských společenství.

Strukturu zákona tvoří obecná ustanovení a zvláštní části týkající se jednotlivých skupin zvířat. Obecná ustanovení definují týrání, pojednávají o jeho zákazu a zákazu propagace týrání, o regulaci usmrcování a přepravě zvířat. Zvířata jsou v zákoně členěna na zvířata hospodářská, zvířata v zájmových chovech, volně žijící zvířata a pokusná zvířata. Součástí zákona je také stanovení orgánů ochrany zvířat, jejich působnosti, výkonu dozoru v této oblasti, sankcí za porušování předpisů či zvláštních opatření.

Z § 2 zákona vyplývá zákaz týrání zvířat a zákaz všech forem propagace zvířat. Činnosti, které jsou považovány za týrání, jsou uvedeny v § 4 odst. 1, o propagaci týrání pojednává § 4a zákona.

---

²³ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. s. 33.

Jak již naznačuje základní cíl zákona, nikdo nesmí bez důvodu usmrtit zvíře (§ 5 odst. 1 zákona). Důvody, za jakých lze zvíře usmrtit, jsou stanoveny v § 5 odst. 2.

Se zákonem na ochranu zvířat proti týrání úzce souvisí veterinární zákon. Ten pojednává zejména o ochraně zdraví zvířat, dále o požadavcích na živočišné produkty, o povinnostech chovatelů, o veterinární asanaci, o ochraně území České republiky před zavlečením nemocí zvířat ze zahraničí a řadě dalších věcí.

3.4 Ochrana zvířat při usmrcování, veřejných vystoupeních a přepravě

Obsahem § 5a zákona jsou společná ustanovení pro usmrcování zvířat. Zákon dále rozpracovává jednotlivé požadavky a postupy. Prováděcím právním předpisem v této oblasti je vyhláška č. 382/2004 Sb., o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování, ve znění vyhlášky č. 424/2005 Sb. Související právní úpravu představuje Evropská úmluva o ochraně jatečných zvířat, vyhlášená MZV pod sdělením č. 114/2003 Sb.m.s., a veterinární zákon.

§ 6 zákona zakazuje opuštění chovaného zvířete s úmyslem se ho zbavit nebo je vyhnat. Provádění bolestivých zásahů omezuje § 7 zákona, požaduje znecitlivění zvířete osobou odborně způsobilou a stanoví případy, kdy se znecitlivění nevyžaduje. Zákon dále pojednává o ochraně zvířat při veřejných vystoupeních a při chovu (§ 7a a § 8 zákona), souvisejícími právními předpisy jsou veterinární zákon a vyhláška č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a při chovu.

Základním předpisem v oblasti ochrany zvířat při přepravě je nařízení Rady ES č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97 (dále jen „nařízení“). Toto nařízení pojednává o přepravě živých obratlovců prováděné v rámci Společenství a zvláštních kontrolách na hranicích Společenství, neupravuje však přepravu zvířat, která nesouvisí s hospodářskou činností. Nařízení má přednost před zákonem, ten na něj navazuje v § 8a až 81 zákona.²⁴

---

²⁴ Podle PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 2009.

3.5 Ochrana hospodářských zvířat, zvířat v zájmových chovech, volně žijících zvířat a pokusných zvířat

Jak vyplývá z definice v § 3 písm. d) zákona, hospodářským zvířetem je zvíře chované pro přímý hospodářský užitek. V zákoně jsou stanoveny zakázané činnosti při chovu (§ 9 zákona) a povinnosti chovatelů (§ 11, 12a, 12b, 12c zákona) s cílem chránit hospodářská zvířata před utrpením a zajistit jim příznivé životní podmínky. Chov hospodářských zvířat je regulován stanovenými minimálními standardy, které stanoví vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění vyhlášky č. 425/2005 Sb.

Zvířetem v zájmovém chovu je zvíře, u kterého není hlavním účelem chovu hospodářský užitek, ale které slouží především zájmové činnosti člověka (§ 3 písm. e) zákona). Těmito zvířaty mohou být zvířata domestikovaných druhů, ale také zvířata volně žijících druhů, jejichž chov je však regulován zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Zákon stanoví povinnosti chovatelů, přičemž hlavním účelem je zabránit utrpení a zajistit přiměřené životní podmínky. Odpovědnost za zdraví zvířete má i ten, kdo se ujal opuštěného nebo toulavého zvířete.

Ochranu zvířat při chovu podrobněji upravuje vyhláška č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a při chovu. Zvláštní kategorií zvířat v zájmových chovech jsou druhy vyžadující zvláštní péči, ty jsou vymezeny v § 2 vyhlášky č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Zákon se dále zabývá toulavými, opuštěnými a ztracenými zvířaty.

Další skupinu zvířat představují volně žijící zvířata. O ochraně volně žijících živočichů v rámci ochrany přírody pojednávají v zásadě právní předpisy na ochranu přírody, ke kterým se řadí zejména zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a předpisy CITES. Zákon na ochranu zvířat proti týrání se této problematice věnuje v § 14, § 14a a § 14b, kde se zabývá zakázanými metodami odchyty a usmrcování, dalšími zakázanými činnostmi a ochranou handicapovaných zvířat. Zákon zde vychází z Úmluvy o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť, tzv. Bernské úmluvy. Touto oblastí se zabývá také zákon o myslivosti a zákon o rybářství.

Poslední skupinu tvoří pokusná zvířata, která jsou velmi diskutovaným problémem. Zákon zde navazuje na úpravu v právních předpisech Evropských společenství. Aby se omezilo provádění pokusů na zvířatech, jsou v § 15 odst. 1 zákona stanoveny důvody, z jakých lze pokusy provádět. Podle § 15 odst. 3 zákona lze provádění pokusů povolit pouze po ověření, že při současném stavu nelze potřebné poznatky získat jinými metodami nebo postupem a předpokládaná bolest, utrpení nebo poškození pokusných zvířat je s ohledem na cíl pokusů eticky opodstatněna. Z § 16 zákona vyplývá, že pokus nesmí být proveden bez schválení projektu pokusu příslušnými státními orgány. Ústřední evidenci počtu pokusných zvířat vede Ministerstvo zemědělství. Souvisejícími právními předpisy jsou veterinární zákon, vyhláška č. 207/2004 Sb., o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat, ve znění vyhlášky č. 39/2009 Sb. a zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.²⁵

---

²⁵ Podle PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 2009.

4 Úloha státní správy a samosprávy v otázce ochrany zvířat

4.1 Orgány ochrany zvířat

O orgánech ochrany zvířat pojednává část šestá zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“). Mezi tyto orgány patří:

- Ministerstvo zemědělství spolu s Ústřední komisí pro ochranu zvířat,
- orgány veterinární správy,
- ústřední orgány státní správy a Akademie věd České republiky, pokud do okruhu jejich působnosti spadá předmět činnosti právnických a fyzických osob, které provádějí pokusy na zvířatech,
- Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany v rámci své působnosti,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Působnost na úseku ochrany zvířat vykonávají též ve vymezeném rozsahu obce.

4.1.1 Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo zemědělství (dále jen „ministerstvo“) je ústředním orgánem státní správy na úseku ochrany zvířat. § 20 zákona stanoví působnost ministerstva, do které spadá např.:

- stanovení hlavních úkolů na úseku ochrany zvířat, řízení a kontrola jejich plnění,
- řízení výkonu státní správy na úseku ochrany zvířat,
- spolupráce s ostatními ústředními orgány státní správy, Akademií věd České republiky, vysokými školami a právnickými osobami zabývajícími se ochranou nebo chovem zvířat, které se podílejí na plnění úkolů ochrany zvířat,
- schvalování statutu a jednacího řádu ústřední komise,
- vedení ústřední evidence počtu pokusných zvířat,
- a další (úplné znění v Příloze č. 1).

4.1.2 Ústřední komise pro ochranu zvířat

Ústřední komisi zřizuje Ministerstvo zemědělství jako svůj odborný poradní orgán. Komise navrhuje nezbytná opatření, koordinuje a kontroluje plnění úkolů na úseku ochrany zvířat, vede ústřední evidenci počtu pokusných zvířat. Zákon stanoví, že předsedu a členy ústřední komise jmenuje a odvolává ministr zemědělství po dohodě s ministrem životního prostředí, a to z odborníků navržených příslušnými státními orgány, Společností pro vědu o laboratorních zvířatech a právníckými osobami zabývajícími se ochranou nebo chovem zvířat, které se podílejí na plnění úkolů ochrany zvířat.

Orgány ústřední komise jsou předseda a rada, která se skládá z předsedy a 4 místopředsedů. Ústřední komise se člení na 4 výbory: výbor pro ochranu hospodářských zvířat, výbor pro ochranu zvířat v zájmových chovech, výbor pro ochranu volně žijících zvířat a výbor pro ochranu pokusných zvířat. V čele výborů jsou 4 místopředsedové. Podrobnosti o složení a činnosti ústřední komise stanoví její statut a jednací řád.

4.1.3 Orgány veterinární správy

Orgány veterinární správy představují krajské veterinární správy a Státní veterinární správa. Krajské veterinární správy a na území hlavního města Prahy Městská veterinární správa podle § 22 zákona mj.:

- vykonávají dozor nad dodržováním povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým a právníckým osobám,
- plní úkoly vyplývající pro ně z přímo použitelných předpisů Evropských společenství,
- povolují užití jiných postupů utrácení zvířat,
- vydávají, mění nebo odnímají rozhodnutí o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči,
- na základě kontrolního zjištění ukládají nápravná opatření chovatelům a ostatním fyzickým a právníckým osobám,
- podávají podněty obecním úřadům obcí s rozšířenou působností k projednávání přestupků a správních deliktů,
- a další (úplné znění v Příloze č. 2).

Státní veterinární správa na úseku ochrany zvířat např.:

- zpracovává a realizuje program ochrany zvířat,
- vykonává dozor nad dodržováním povinností stanovených zákonem a obecně závaznými právními předpisy,
- plní úkoly vyplývající pro ni z přímo použitelných předpisů Evropských společenství,
- spolupracuje na úseku dozoru nad ochranou zvířat s orgány ochrany zvířat Rady Evropy, Evropského společenství a třetích zemí a na vyžádání jim poskytuje příslušné informace,
- a další (úplné znění v Příloze č. 2).

4.1.4 Příslušné státní orgány v oblasti ochrany pokusných zvířat

Určité pravomoci v oblasti ochrany pokusných zvířat mají ústřední orgány státní správy a Akademie věd České republiky (§ 23 zákona):

- rozhodují o schválení nebo neschválení projektu pokusů z hlediska jeho souladu se zákonem a prováděcími právními předpisy,
- vedou evidenci o počtu a druhu zvířat použitých pro pokusné účely,
- předávají evidenci v pravidelných časových intervalech ministerstvu.

4.1.5 Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

K orgánům ochrany zvířat patří též obecní úřady obcí s rozšířenou působností, které projednávají přestupky a správní delikty, provádějí zvláštní opatření podle zákona a plní další úkoly v oblasti ochrany zvířat, není-li příslušný jiný orgán.

V rámci zvláštních opatření může na základě § 28a zákona obecní úřad obce s rozšířenou působností na návrh krajské veterinární správy:

- nařídit a zajistit umístění týraného zvířete do náhradní péče, vyžaduje-li to jeho zdravotní stav, nebo pokud je opakovaně týráno,
- nařídit chovateli zajistit opatření ke snížení počtu hospodářských zvířat včetně jejich usmrcení v souladu se zákonem, dochází-li k jejich týrání,
- nařídit chovateli pozastavení činnosti, při které dochází k týrání zvířat, a to do doby odstranění závad.

4.1.6 Obce

Obec má určité pravomoci v oblasti opuštěných zvířat a útulků pro zvířata, může také obecně závaznou vyhláškou upravit pravidla pro pohyb psů na veřejném prostranství a vymezit prostory pro volné pobíhání psů. Obec projednává v prvním stupni správní delikty, dojde-li k porušení povinnosti stanovené v obecně závazné vyhlášce obce.

Toulavá, opuštěná a ztracená zvířata

Nakládání s opuštěnými a ztracenými zvířaty je upraveno v občanském zákoníku, protože v soukromoprávních vztazích mají zvířata postavení „věcí“. Avšak ustanovení určené pro věci není pro ztracená a opuštěná zvířata zcela vyhovující. V případě zvláštní úpravy v zákoně č. 246/1992 Sb., která se chystá do budoucna, by měla být ztracená zvířata předávána přímo obci. Některá ustanovení zákona nebo veterinárního zákona však stanoví jejich předávání do útulků pro ztracená nebo opuštěná zvířata. V praxi tak někdy dochází k problémům v důsledku nejednoznačné právní úpravy.

„Opuštěná nebo ztracená věc včetně zvířat, jak vyplývá z občanského zákoníku, patří do péče obce. Nálezce si tedy zvíře nemůže ponechat. Obec má povinnost se o opuštěná a ztracená zvířata postarat, a tedy má i hradit náklady spojené s péčí o zvířata v útulku. Obce mohou pro taková zvířata zřizovat útulky nebo uzavírat smlouvy o péči s útulky soukromými.“²⁶

Obec se musí postarat o všechna ztracená a opuštěná zvířata, která se vyskytnou v jejím katastru. Pokud se majitel o zvíře nepřihlásí do 6 měsíců od jeho převzetí obcí, stává se zvíře majetkem obce. V opačném případě má obec právo požadovat od majitele úhradu nákladů vynaložených na péči o zvíře.

Pravomoci obcí v této oblasti vymezuje § 13b zákona, podle něhož může obec k regulaci populace toulavých a opuštěných zvířat provést:

- informační, osvětové a jiné účelově cílené preventivní aktivity zaměřené na prohloubení odpovědného chování člověka k zvířatům, zejména k zvířatům v lidské péči,
- finanční nebo jiné zvýhodnění osob, které se ujaly péče o toulavé nebo opuštěné zvíře, zejména psa nebo kočku,

---

²⁶ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. s. 84.

- odchyt toulavých a opuštěných zvířat osobou odborně způsobilou k výkonu této odborné veterinární činnosti podle veterinárního zákona,
- podporu činnosti k uskutečnění regulace populace omezováním nekontrolovaných zdrojů potravy a neplánovaného rozmnožování psů a koček podporováním jejich sterilizace.

Obec také může na základě výše zmíněného § obecně závaznou vyhláškou stanovit chovatelům povinnost nechat trvale označit psy, kteří dosud označeni nejsou, osobou odborně způsobilou k výkonu této odborné veterinární činnosti podle veterinárního zákona, a to prostředky, které způsobují při aplikaci jen mírnou nebo přechodnou bolest, zejména tetováním nebo identifikací čipem. Obec může obecně závaznou vyhláškou stanovit povinnost přihlásit psy do evidence a upravit náležitosti a způsob vedení evidence označených psů a jejich chovatelů.

Dále obec může nechat trvale označit osobou odborně způsobilou k výkonu této odborné veterinární činnosti podle veterinárního zákona toulavé a opuštěné psy v obci, kteří dosud označeni nejsou, a to prostředky, které způsobují při aplikaci jen mírnou nebo přechodnou bolest, zejména tetováním nebo identifikací čipem. Označení těchto psů hradí obec. Přihlásí-li se chovatel psa nebo zjistí-li jej obec, je povinen obci jí vynaložené náklady na označení toulavého psa nahradit.

Obecně závazná vyhláška č. 18/2004 Sb. hl. m. Prahy zavedla v Praze povinnost nezaměnitelného označování psů, kdy musí být každý pes starší 6 měsíců trvale označen a centrálně zaregistrován.

Útulky

Obec může ze zákona zřizovat, provozovat a rušit útulky pro zvířata. Obec má také možnost uzavírat smlouvy o péči se soukromými útulky. Vetší města často spolupracují s odchytovou firmou. Odchyt toulavých a opuštěných zvířat provádí osoba odborně způsobilá vykonávající tzv. veterinární asanaci na žádost obce, Policie ČR nebo obecní policie.

Provozovatelé útulků nebo záchranných stanic mají povinnost vést a poskytnout pracovníkům orgánů ochrany zvířat, provádějícím dozor nad dodržováním právních předpisů na úseku ochrany zvířat, informace a doklady stanovené zákonem.

Obce zajišťují na základě podnětu krajských veterinárních správ náhradní umístění v útulku také pro týrané zvíře či zvíře, které bylo odebráno chovateli.

4.2 Výkon dozoru

Dozor nad dodržováním povinností na úseku ochrany zvířat vykonávají především orgány veterinární správy. Vykonavatelem dozoru může být pouze odborný pracovník s vysokoškolským vzděláním veterinárního směru, který získá osvědčení o odborné způsobilosti od Ministerstva zemědělství.

Zaměstnanci orgánu ochrany zvířat, pověřeni výkonem dozoru, posuzovatelé zařízení v rámci řízení o akreditaci nebo o vydání osvědčení osobě provozující chovné nebo dodavatelské zařízení a za splněných podmínek stanovených veterinárním zákonem též zaměstnanci obcí při řízení o správním deliktu a provádění zvláštního opatření mají podle § 25 zákona právo:

- vstupovat do chovných, dodavatelských a uživatelských zařízení, do objektů, v nichž je prováděna obchodní činnost se zvířaty, do objektů a na místa, kde se konají veřejná vystoupení anebo kde jsou provozovány útulky pro zvířata, do objektů chovatelů, v nichž jsou chována zvířata, a do objektů, v nichž jsou zvířata usmrcována,
- vyžadovat od chovatelů potřebné doklady, informace, věcnou osobní a jinou pomoc nezbytnou k výkonu své činnosti; tato pomoc je bezplatná,
- pořizovat obrazovou dokumentaci.

Orgány ochrany zvířat mají povinnost poskytnout věcnou a osobní pomoc odborníkům pověřeným Evropskou komisí vykonávajícím kontrolu podle práva ES.

Podrobnosti o požadavcích na odbornou způsobilost stanoví vyhláška č. 3/2009 Sb., o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání.

V rámci své činnosti spolupracují orgány ochrany zvířat s jinými orgány a subjekty, např. s Policií České republiky a s obecní policií. Úkolem státní i obecní policie je odhalovat porušování právních předpisů a činit opatření k nápravě. Policie České republiky má ze zákona o policii právo vstupovat na pozemky a do chovatelských zařízení, pokud má důvodné podezření, že tam dochází k týrání zvířat.

5 Organizace na ochranu zvířat

Nevládní neziskové organizace hrají v oblasti ochrany zvířat velmi důležitou roli a jejich význam neustále roste. V České republice se k těmto organizacím řadí např. Nadace na ochranu zvířat, Děti Země, Svoboda zvířat, Liga na ochranu zvířat ČR, Společnost pro zvířata, SOS Animal, Kočičí naděje, o.s., Česká společnost přátel zvířat aj. K nejznámějším mezinárodním organizacím patří např. World Society for the Protection of Animals, Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals, Eurogroup for Animals, The Species Survival Network, People for the Ethical Treatment of Animals, European Coalition to End Animal Experiments aj.

5.1 Nevládní neziskové organizace v České republice

5.1.1 Nadace na ochranu zvířat

Nadace na ochranu zvířat je nevládní neziskovou organizací se statutem nadace. Jejím hlavním posláním je chránit zvířata, hájit jejich práva a bojovat za příznivé životní podmínky:

„Jsme přesvědčeni, že zvířata jsou cítící bytosti, které si zasluhují pozornost, péči a ochranu ze strany člověka. Naším posláním je trvale zlepšovat vztah člověk-zvíře-životní prostředí, pomáhat zmírňovat utrpení a zajišťovat životní pohodu zvířat v lidské péči i zvířat volně žijících. Žijeme tady přece společně.“²⁷

Nadace na ochranu zvířat byla založena v roce 1994. Jejími zakladateli jsou paní Marcela Lund, Česká zemědělská univerzita v Praze, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně a Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně. Čestnou členkou správní rady Nadace je významná česká zpěvačka paní Marta Kubišová.

1. července 2005 byl Nadací a paní Martou Kubišovou založen Institut Nadace na ochranu zvířat, o.p.s., jehož cílem je rovněž harmonizace vztahu člověk-zvíře-životní prostředí.

Hlavním úkolem Nadace je získávat finanční prostředky a podporovat jimi projekty a činnosti, které jsou v souladu s jejími cíly. Pravidelně jsou podporovány útulky pro opuštěná a zatoulaná zvířata a záchrané stanice pro handicapované volně žijící živočichy. Nadace

---

²⁷ Nadace na ochranu zvířat [online]. c2006 [cit. 2010-03-03]. Kdo jsme. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranazvirat.cz/27/czech/rubrika/kdo-jsme/>>.

zjišťuje případy týrání zvířat, zanedbání péče a ničení jejich životního prostředí, poskytuje rady a navrhuje řešení situace, případně informuje kompetentní orgány.

Nadace klade důraz především na vzdělávací, osvětovou a informační činnost. Snaží se rozšířit vědomosti lidí o životě zvířat a jejich přirozených potřebách. K dosažení tohoto cíle vydává vzdělávací materiály, organizuje vzdělávací akce a upozorňuje na problematiku ochrany zvířat ve sdělovacích prostředcích. Své poslání naplňuje také prostřednictvím legislativní činnosti, která zahrnuje tvorbu návrhů nových právních předpisů či novelizací již existujících s cílem zlepšit právní ochranu zvířat.

V rámci své činnosti Nadace spolupracuje jak s českými, tak i se zahraničními státními i nevládními organizacemi, zabývajícími se ochranou zvířat a přírody. Podílí se na celosvětových projektech na ochranu zvířat, je členem několika mezinárodních organizací:

- RSPCA (Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals),
- WSPA (World Society for the Protection of Animals),
- Eurogroup for Animal Welfare.

Nadace provádí mnohé průzkumy, které se týkají např. útulků pro zvířata. Tato šetření sledují počty přijatých a vydaných zvířat, kapacitu útulků, péči o zvířata, finanční a materiální zabezpečení aj.

Zdroje finančních prostředků pro činnost Nadace představují dary občanů a firem, granty a dotace zejména zahraničních organizací.²⁸

5.1.2 Svoboda zvířat

Svoboda zvířat je celostátní nezisková organizace pro ochranu zvířat, založená v roce 1994. Hlavním cílem organizace je změnit vztah lidí ke zvířatům. Vychází přitom z myšlenky, že každý život má svou vlastní neopakovatelnou hodnotu.

Své cíle se organizace snaží naplňovat prostřednictvím osvětové, výchovné a legislativní činnosti. Celá její činnost je založena na myšlence nenásilí a nepřekročení osobní svobody jednotlivce. Pořádá odborné konference, besedy, výstavy, promítání dokumentárních filmů, vydává letáky, brožury, atd. Organizuje různé kampaně, petiční akce, demonstrace,

---

²⁸ *Nadace na ochranu zvířat* [online]. c2006 [cit. 2010-03-03]. Kdo jsme. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranazvirat.cz/27/czech/rubrika/kdo-jsme/>>.

vypracovává návrhy zákonů na ochranu zvířat, jedná s úřady, zúčastňuje se správních řízení, atd. Spolupracuje také se státními orgány ochrany zvířat – Ústřední komisí pro ochranu zvířat, Státní veterinární správou a Ministerstvem zemědělství.

Svoboda zvířat uděluje mezinárodní certifikáty Humánní kosmetický standard a Humánní standard pro prostředky pro domácnost českým společnostem, jejichž výrobky nejsou testované na zvířatech.

Organizace spolupracuje s českými i zahraničními organizacemi na ochranu zvířat, je členem RSPCA (Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals), WSPA (World Society for the Protection of Animals), Fur Free Alliance (koalice sdružující organizace na ochranu tzv. kožešinových zvířat z celého světa), ECEAE (Evropské koalice za ukončení pokusů na zvířatech) aj.

Zdroje finančních prostředků představují granty a příspěvky od českých i zahraničních organizací a dary. Příjmy také plynou z prodeje propagačních předmětů a z organizování benefičních akcí.²⁹

5.1.3 Společnost pro zvířata

Společnost pro zvířata je občanské sdružení, založené v roce 1996 pod názvem Skupina pro zvířata. Posláním organizace je přispět k zajištění takových podmínek pro každé zvíře, aby mohlo prožít plnohodnotný život a mělo možnost projevit své přirozené chování. Snaží se změnit přístup lidí ke zvířatům a k přírodě v přístup ohleduplný a mající úctu ke každému životu. Cílem je chránit zvířata před důsledky lidských činů.

Svých cílů organizace dosahuje prostřednictvím přímé či zprostředkované pomoci zvířatům v nouzi, osvěty, výchovy, informování, změn legislativy, pořádání petičních akcí a demonstrací atd. Společnost pro zvířata spolupracuje s podobně zaměřenými organizacemi či jednotlivci.³⁰

---

²⁹ Svoboda zvířat: Organizace na ochranu zvířat [online]. c2009 [cit. 2010-03-24]. Kdo jsme. Dostupné z WWW: <<http://www.svobodazvirat.cz/o-nas/kdo-jsme.htm>>.

³⁰ Společnost pro zvířata [online]. 2008 [cit. 2010-03-24]. Informace o nás. Dostupné z WWW: <<http://www.spolecnostprozvirata.cz/>>.

5.2 Mezinárodní organizace

5.2.1 World Society for the Protection of Animals (WSPA)

Světová společnost na ochranu zvířat se sídlem v Londýně sdružuje více než 900 ochránářských organizací z více než 150 zemí celého světa. Vizí organizace je svět, v němž lidem záleží na welfare zvířat a končí krutost na zvířatech. WSPA usiluje o dobré životní podmínky zvířat už více než 25 let. Organizace má postavení poradce při Organizaci spojených národů a pozorovatele v Radě Evropy. Finančně přispívá na projekty zabývající se ochrany zvířat.³¹

5.2.2 Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals (RSPCA)

Královská společnost pro prevenci krutosti na zvířatech patří mezi nejstarší a největší ochránářské organizace na světě. Vznikla již v roce 1824 ve Velké Británii a její patronkou byla i královna Viktorie. V současné době zaměstnává více jak 300 vyškolených inspektorů. Je jednou ze zakládajících organizací Eurogroup for Animal Welfare.³²

5.2.3 Eurogroup for Animals

Eurogroup for animals reprezentuje již od roku 1980 nejvýznamnější organizace na ochranu zvířat ze všech členských států Evropské unie. Už více než 25 let pracuje na zlepšení způsobu, jakým se zachází se zvířaty v celé Evropské unii. Organizace spolupracuje s evropskými institucemi ve všech politických otázkách, které ovlivňují zvířata, usiluje o implementaci právních předpisů na ochranu zvířat do zákonodárství Evropské unie a jejích členských států. Jejím cílem je Evropa, která se stará o všechna zvířata. V současné době má okolo 40 členů.³³

5.2.4 The Species Survival Network (SSN)

The Species Survival Network byla založena v roce 1992. Koordinuje činnost organizací zabývajících se ochranou životního prostředí a zvířat z celého světa a dbá na dodržování dohody CITES, která zajišťuje ochranu rostlin a zvířat ohrožených mezinárodním obchodem. SSN poskytuje organizacím informace potřebné k účasti na procesu CITES.³⁴

---

³¹ *World Society for the Protection of Animals* [online]. [cit. 2010-03-19]. Who we are. Dostupné z WWW: <<http://www.wspa.org.uk/whoarewe/Default.aspx>>.

³² *Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals* [online]. c2010 [cit. 2010-03-19]. Rspca.org.uk - About us. Dostupné z WWW: <<http://www.rspca.org.uk/in-action/aboutus>>.

³³ *Eurogroup for Animals* [online]. c2006 [cit. 2010-03-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.eurogroupforanimals.org/>>.

³⁴ *The Species Survival Network* [online]. [cit. 2010-03-19]. Dostupné z WWW: <http://www.ssn.org/aboutus_EN.htm#top>.

6 Průzkum útulků pro zatoulaná a opuštěná zvířata v Královéhradeckém kraji

V předešlých kapitolách jsem se zabývala právními základy ochrany zvířat a ochranou zvířat obecně. Tuto kapitolu chci věnovat průzkumu útulků v Královéhradeckém kraji aplikováním zjištěných poznatků.

Analýza vychází z dotazníkového šetření, jehož cílem bylo zjistit:

- základní informace o útulcích v Královéhradeckém kraji (druh útulku, odpovědná osoba, datum založení, kapacita atd.),
- zda státní správa a samospráva plní na úseku ochrany zvířat svou funkci,
- názor vedení útulků na právní postavení zvířat a zjistit, zda je podle nich ochrana zvířat v současné české legislativě dostatečně zakotvena,
- názor na nevládní neziskové organizace působící v oblasti ochrany zvířat,
- konkrétní informace o zvířatech v útulcích,
- finanční a materiální zabezpečení útulků,
- a další.

Otázky v dotazníku jsou rozděleny do šesti okruhů. První část obsahuje obecné otázky týkající se ochrany zvířat, druhá část se zabývá organizacemi na úseku ochrany zvířat. Další část pojednává o zvířatech v útulcích, o počtu přijatých a vydaných zvířat, o stavu, v jakém se do útulků dostávají, o podmínkách výdeje zvířat atd. Ve čtvrtém okruhu lze najít otázky týkající se kapacity útulků a jejího vytížení, spolupráce s městy, obcemi a jinými útulky, (hlavních problémů, se kterými se útulky potýkají). Pátý úsek se týká personálu (zaměstnanců a dobrovolníků), poslední pasáž se zabývá asi nejproblematictějšími tématy, a to finančním a materiálním zabezpečením útulků.

6.1 Základní informace o útulcích v Královéhradeckém kraji

V Královéhradeckém kraji se nachází devět útulků pro toulavé a opuštěné psy a několik záchytných stanic a kotců. Seznam útulků je uveden v Tabulce č. 1. Na Obrázku č. 1 jsou útulky znázorněny na mapě Královéhradeckého kraje.

Tab. č. 1: Seznam útulků v Královéhradeckém kraji

Název útulku	Město/obec	Okres
Útulek pro psy Hradec Králové	Hradec Králové	Hradec Králové
Psí útulek Smiřice	Smiřice	Hradec Králové
Azyl Skřivany	Skřivany	Hradec Králové
Občanské sdružení MÍSTO v Nové Pace	Nová Paka	Jičín
Městský útulek pro psy Broumov	Broumov	Náchod
Útulek Hronov	Hronov	Náchod
Psí domov Lukavice	Lukavice	Rychnov nad Kněžnou
Psí útulek Nový Svět Dvůr Králové nad Labem	Dvůr Králové nad Labem	Trutnov
Útulek pro opuštěné a zatoulané psy města Trutnova	Trutnov	Trutnov

Zdroj: vlastní

Obr. č. 1: Útulky Královéhradeckého kraje

Vlastní úprava dle zdroje: Královéhradecký kraj [online]. c2009 [cit. 2010-03-24]. Dostupné z WWW: <<http://mapy.kr-kralovehradecky.cz/prumzony/cz/KHK-slovo-hejtmana.htm>>.

Z výše uvedeného seznamu je pět útulků schváleno a kontrolováno krajskou veterinární správou: Útulek pro psy Hradec Králové, Psí útulek Smiřice, Psí domov Lukavice, Psí útulek Nový Svět Dvůr Králové nad Labem a Útulek pro opuštěné a zatoulané psy Trutnov.

Útulky se obecně dělí do tří skupin³⁵:

- útulky městské (obecní)
- útulky zřízené právnickou osobou
- útulky soukromé

Městské (obecní) útulky jsou útulky zřízené a spravované městem (obcí). Často jsou provozovány ve správě městské policie. Tyto útulky jsou financované z městských či obecních rozpočtů, proto je v určité míře zabezpečeno jejich fungování.

Útulky zřízené právnickou osobou, nejčastěji některou organizací ochrany zvířat, často uzavírají smlouvu s městy a obcemi o umístění toulavých a opuštěných psů, odchycených na jejich území. Finance jsou tedy závislé na počtu uzavřených smluv, dalšími zdroji financí jsou dary a soukromé prostředky.

Soukromé útulky mívají nejvíce problémů, jsou často přeplněné, protože jejich zřizovatelé se snaží pomáhat zvířatům v co nejširším okolí. Tyto útulky také uzavírají smlouvu s městy a obcemi, ale tato spolupráce bývá problematická. Soukromé útulky jsou ve velké míře odkázané na dary od soukromých osob a firem a také na soukromé zdroje.

---

³⁵ Podle BRYCHTOVÁ, Šárka. *Úloha municipalit v otázce ochrany týraných a opuštěných zvířat*. 2009.

6.2 Porovnání soukromého útulku, městského útulku a občanského sdružení

6.2.1 Psí domov Lukavice

Tab. č. 2: Základní informace o útulku v Lukavici

Název útulku	Psí domov Lukavice
Město/obec	Lukavice
Okres	Rychnov nad Kněžnou
Druh útulku	soukromý útulek
Datum založení útulku	1994
Kapacita útulku	-

Zdroj: vlastní zpracování na základě šetření provedeného autorkou v roce 2010

➤ **Veřejná správa na úseku ochrany zvířat**

Podle útulku v Lukavici nic nefunguje tak, jak by mělo. Snahu řešit problémy s toulavými a opuštěnými psy, příp. kočkami, mají pouze větší města. Co se týká názoru na právní postavení zvířat, nesouhlasí s tím, že zvíře je považováno za „věc“, ale je tímto zajištěna alespoň základní ochrana zvířat. Právních předpisů na ochranu zvířat je dostatek, ale realita je jiná, lidé se často vyhýbají plnění povinností. Lidé mají také naprosto zkreslené představy a šíří se nesmyslné informace o útulcích, např. velký zisk.

➤ **Organizace na úseku ochrany zvířat**

Lukavický útulek dříve spolupracoval s Ligou na ochranu zvířat, v současné době nespolupracuje s žádnou ochranářskou organizací. Nezajímá se tedy ani o projekty českých či zahraničních organizací. Názory útulku jsou v rozporu s názory a cíly organizací a spolků. Jejich činnost prý nepomůže konkrétnímu zvířeti, spoustu finančních prostředků stojí propagace a zviditelnění organizací.

➤ **Údaje o útulku**

Útulek je zaměřen nejen na psy a kočky, ale také koně, ovce, kozy, drůbež aj. Hospodářská zvířata však představují velký problém z hlediska financí, protože jsou určena

k hospodářskému užitku a nikdo se nestará o jejich osud. Areál se v blízké době nebude rozšiřovat, ale je v plánu v letošním roce dodělat výběhy, na což jsou sehnáni tři sponzoři. Útulek nemá žádného stálého zaměstnance a dobrovolníků je mizivé množství. V současné době chodí pomáhat asi pět lidí.

Útulek má uzavřenou smlouvu o umístění toulavých a opuštěných psů s těmito městy:

- Rychnov nad Kněžnou,
- Dobruška,
- Kostelec nad Orlicí,
- Solnice.

Dále je o umístění psů dohodnut s více než 30 obcemi. Kvalita spolupráce závisí na konkrétním městě/obci. S městy je spolupráce většinou lepší, obce se často vyhýbají problémům s toulavými a opuštěnými psy. S jinými útulky nespolupracuje z důvodu odlišných názorů.

➤ **Zvířata v útulku**

Průměrně útulek přijme a vydá 150-200 psů ročně. V současné době je v útulku umístěno asi 70 psů. Do útulku se dostávají zvířata v poměrně dobrém zdravotním stavu, ale většina jich je ve špatném psychickém stavu. Na nové prostředí si zvíře zvykne poměrně rychle, v útulku přibližně do tří týdnů, u nových majitelů do měsíce. Asi 65% psů v útulku zaujímají bezproblémoví psi schopní adaptovat se na nový domov, 20% staří, handicapovaní a obtížně umístitelní psi, 10% čistokrevná plemena a 5% těžce zvladatelní psi vyžadující zkušeného chovatele.

Největší šanci dostat se k novým majitelům mají malí psi a především feny. Než je novým majitelům pes vydán, snaží se vedoucí útulku o nich zjistit základní informace, např. jestli mají děti, jiná zvířata apod. S novými majiteli je nadále v kontaktu. Ve výjimečných případech je zvíře vráceno do útulku – zdravotní problémy majitele nebo si pes nezvykl na nové prostředí.

➤ **Finance**

Finanční prostředky jsou pochopitelně největším problémem útulku. Denně se spotřebuje minimálně 60 kg krmiva. Základní veterinární péče poskytnutá všem zvířatům v útulku stojí

přibližně 50 – 100 tis. Kč. Útulek nespotřebuje téměř žádnou elektřinu a výhodou je také voda z vlastní studny.

Příjmy útulku vystačí pouze na krmivo a základní veterinární ošetření. Zhruba 80% finančních prostředků představují poplatky od měst/obcí, se kterými má uzavřenou smlouvu, příp. dohodu. Denní poplatek činí u malých plemen 45,- Kč, u středních 55,- Kč a u velkých 65,- Kč. 20% finančních prostředků tvoří sponzoring a dary. Několik málo lidí posílá pravidelně na účet malý obnos, větší částku získá útulek jen výjimečně. V minulosti se jednalo o grantu, ale jednání nedospělo ke kladnému výsledku. Útulek preferuje finanční pomoc před materiální.

Největšími problémy útulku jsou tedy finance a nezodpovědní lidé.

6.2.2 Útulek pro opuštěné a zatoulané psy města Trutnova

Tab. č. 3: Základní informace o útulku v Trutnově

Název útulku	Útulek pro opuštěné a zatoulané psy města Trutnova
Kraj	Královéhradecký
Město/obec	Trutnov
Druh útulku	městský útulek
Datum založení útulku	8. 1. 1999
Kapacita útulku	32

Zdroj: vlastní zpracování na základě šetření provedeného autorkou v roce 2010

➤ **Veřejná správa na úseku ochrany zvířat**

Podle útulku v Trutnově je úloha státní správy a samosprávy v oblasti ochrany zvířat v mezích současných zákonů uspokojivá. Státní veterinární správa by mohla být ale přísnější. Odpovědí na otázku týkající se postavení zvířat v právním řádu je, že zvíře sice není věc, ale ze zákona plynoucí povinnost postarat se je v pořádku. Co se týká informovanosti veřejnosti, zájemci si vždy informace najdou.

➤ **Organizace na úseku ochrany zvířat**

Trutnovský útulek nesleduje činnost organizací na úseku ochrany zvířat ani ho výrazně nezaujal žádný projekt.

➤ Údaje o útulku

Útulek je zaměřen pouze na psy, do budoucna se však uvažuje o kočkách, ale jen v malém počtu a pouze nejvýznamnější případy. Rozšířit areál není v plánu. V blízké době se počítá pouze s drobnými provozními opravami. V současnosti útulek zaměstnává dva stálé pracovníky.

Útulek má uzavřenou smlouvu o umístění toulavých a opuštěných psů s těmito městy a obcemi:

- Náchod,
- Pec pod Sněžkou,
- Malá Úpa,
- Horní Maršov,
- Janské Lázně,
- Hostinné,
- v případě volné kapacity i jiné obce.

Spolupráci s městy a obcemi hodnotí jako velmi dobrou. S jinými útulky nespolupracuje.

Největší problémy má útulek s identifikací psů, protože nenosí známky. Ideální by bylo povinné čipování psů a povinná registrace čipů.

➤ Zvířata v útulku

Průměrně útulek přijme 160 psů a vydá 145 psů ročně. V současné době je v útulku umístěno 30 psů. Asi 60% psů se dostává do útulku v dobrém nebo uspokojivém stavu, 30% v zanedbaném stavu a přibližně 10% ve velmi zuboženém stavu. Asi ¾ psů si zvykne na nové prostředí za několik dní, 15% okamžitě, 5% za několik měsíců a 5% si nikdy nezvykne. Přibližně 70% psů v útulku zaujímají bezproblémoví psi, 15% staří, handicapovaní a obtížně umístitelní psi, 10% čistokrevná plemena a 5% těžce zvladatelní psi vyžadující zkušeného chovatele.

Největší šanci dostat se k novým majitelům mají štěňata a mladí psi bez rozdílu plemene a pohlaví. Útulek nemá stanoveny podmínky k vydávání zvířat novým majitelům ani s nimi není v kontaktu. Zvíře je vráceno do útulku velice výjimečně - zdravotní problémy majitele, nepřizpůsobivost psa.

➤ Finance

Průměrné měsíční výdaje na provoz útulku činí: 3 500,- Kč za krmivo, 6 000,- Kč za veterinární služby, 14 000,- za elektřinu, 1 500,- Kč za vodu a 8 500,- Kč ostatní. Celkové provozní náklady jsou tedy 33 500,- Kč. Denní poplatek za psa je 95,- Kč.

Průměrné měsíční příjmy útulku jsou přibližně 35 500,- Kč. Celou tuto sumu představují finanční prostředky od zřizovatele, tedy z rozpočtu města Trutnova. Útulek preferuje finanční a materiální pomoc.

6.2.3 Občanské sdružení MÍSTO na ochranu opuštěných, zatoulaných nebo týraných zvířat v Nové Pace a jejím okolí

Tab. č. 4: Základní informace o občanském sdružení v Nové Pace

Název útulku	O. s. MÍSTO v Nové Pace
Kraj	Královéhradecký
Město/obec	Nová Paka
Druh útulku	domácí depozita pod občanským sdružením
Datum založení sdružení	29. 7. 2003

Zdroj: vlastní zpracování na základě šetření provedeného autorkou v roce 2010

➤ Veřejná správa na úseku ochrany zvířat

Podle občanského sdružení v Nové Pace dělá většina státních a městských/obecních orgánů minimum z toho, co by měla. Ochrana zvířat v české legislativě není dostatečně zakotvena. Dokud budou zvířata pokládána za věci, bude možné je týrat a zacházet s nimi nehumánními způsoby s minimálními sankcemi. Informovanost veřejnosti o útulcích závisí na činnosti samotného útulku. Pokud se sám útulek nesnaží a nemá dostatek lidí na propagaci, tak je zájem ostatních lidí minimální.

➤ Organizace na úseku ochrany zvířat

Největší přínos v oblasti ochrany zvířat představuje podle novopackého sdružení organizace Svoboda zvířat, sdružení se zajímá o všechny projekty této organizace.

➤ **Údaje o občanském sdružení**

Hlavním cílem sdružení je vybudování útulku pro opuštěné psy a kočky, který v Nové Pace velice chybí. Akutně se hledá pozemek vhodný na vybudování útulku a finance na jeho postupné budování. V současné době se členové sdružení o zvířata starají ve vlastních domácnostech a v záchytné stanici města Nová Paka. Členů sdružení je však málo, denně řeší případy týraných, nechtěných a zatoulaných zvířat. Proto se hledají další domácí depozita a je vítáno venčení psů širokou veřejností.

Občanské sdružení v Nové Pace je neziskovou organizací s malou kapacitou, takže nemá uzavřenou smlouvu s žádným městem, řeší konkrétní situace. Největší problém tedy představuje nedostatečná kapacita. Malou kapacitu ale vyrovnává skutečnost, že péče v depozitech je více zaměřena individuálně. Sdružení se snaží komunikovat s novými majiteli a pomáhá lidem, kteří nezvládají péči o zvíře. Spolupráci s městem Nová Paka hodnotí jako částečně uspokojivou. Spolupracuje s útlukem v Jičíně.

➤ **Zvířata v depozitech**

Průměrně sdružení přijme 50 psů a vydá 40 psů ročně. V současné době je v domácích depozitech umístěno 19 psů a 4 kočky. Asi 70% psů se dostává do péče sdružení v zanedbaném stavu, 20% ve velmi zuboženém stavu a 10% v dobrém nebo uspokojivém stavu. Asi 60% psů si zvykne na nové prostředí za několik dní, 30% za několik měsíců, 9% okamžitě a 1% si nikdy nezvykne. Přibližně 1/2 psů zaujímají staří, handicapovaní a obtížně umístitelní psi, 40% bezproblémoví psi, 9% těžce zvladatelní psi vyžadující zkušeného chovatele a 1% čistokrevná plemena.

Největší šanci dostat se k novým majitelům mají štěňata nebo menší plemena, nejčastěji zdravé feny. Útulék má stanoveny podmínky k vydávání zvířat novým majitelům, a to podle individuálních potřeb zvířete. V žádném případě nesmí být trvale uvázáno, musí mu být zajištěna veterinární péče, noví majitelé musí pravidelně informovat o stavu zvířete a zasílat fotky. Občas je zvíře vráceno – nezvládnutí výchovy, změna bytových podmínek.

➤ **Finance**

Průměrné měsíční výdaje sdružení na péči o zvířata činí přibližně 3 000,- Kč za krmivo, 3 000,- Kč za veterinární služby a mnohé další výdaje. Sdružení je finančně podporováno městem Nová Paka. Tato podpora představuje 50% celkových příjmů. 40% finančních

prostředků tvoří sponzoring a dary a 10% soukromé zdroje. Je preferována finanční pomoc. V současné době má sdružení 6 stálých sponzorů.

6.2.4 Porovnání útulků

Všechny tři druhy útulků se shodly, že činnost státní správy a samosprávy v oblasti ochrany zvířat je nedostatečná. Také nesouhlasí s právním postavením zvířat jako věcí, i když jejich názory na právní předpisy na úseku ochrany zvířat se trochu liší.

Soukromý a městský útulek nespolupracuje s žádnou organizací na ochranu zvířat, nezajímá se o projekty těchto organizací. Občanské sdružení sleduje se zájmem činnost organizace Svoboda zvířat.

Soukromý útulek se potýká s nedostatkem dobrovolníků, stejně tak i sdružení s nedostatečným počtem členů. Městský útulek má v této oblasti značnou výhodu, protože má své vlastní zaměstnance, které platí město.

Finance představují problém pro všechny útulky. Pro soukromý útulek jsou finance očividně největším problémem, konkrétně Lukavický útulek se snaží pomoci každému zvířeti, které pomoc potřebuje, má tedy kritický nedostatek finančních prostředků. Otázkou však je, zda je lepší pomoci velkému počtu zvířat na úkor péče z důvodu nedostatku personálu a financí či zajistit veškerou péči menšímu počtu zvířat. Na tuto otázku nedokážu s určitostí odpovědět, poněvadž každý způsob pomoci má své klady a zápory.

Méně problémů z hlediska finančních prostředků a shánění sponzorů má občanské sdružení. Podle mého názoru je to způsobeno tím, že sdružení jakožto nezisková organizace má větší věrohodnost oproti soukromému útulku, což souvisí s předsudky lidí. Důležitou roli hraje ale také propagace útulků a jejich činnosti. Občanské sdružení MÍSTO v Nové Pace mě překvapilo svou aktivitou v oblasti propagace. Kromě webových stránek má rovněž založenou stránku na dnes velmi rozšířeném Facebooku. Myslím si, že tímto způsobem lze snáze získat nové členy či sponzory. Co se týká městského útulku, je financován z městského rozpočtu, proto je v určité míře zabezpečeno jeho fungování.

6.3 Celkové výsledky dotazníkového šetření

6.3.1 Veřejná správa na úseku ochrany zvířat

Všechny útulky, ve kterých proběhlo dotazníkové šetření, označily úlohu státní správy a samosprávy v oblasti ochrany zvířat za neuspokojivou.

Za hlavní nedostatky považují především:

- nedostatečnou činnost orgánů veřejné správy,
- malou spolupráci a propojenost orgánů veřejné správy,
- vyhýbání se povinností - především malé obce,
- problémy s evidencí zvířat,
- nedostatečnou kontrolu dodržování právních předpisů a mírné postihy za jejich porušení,
- právní postavení zvířat („věcí“).

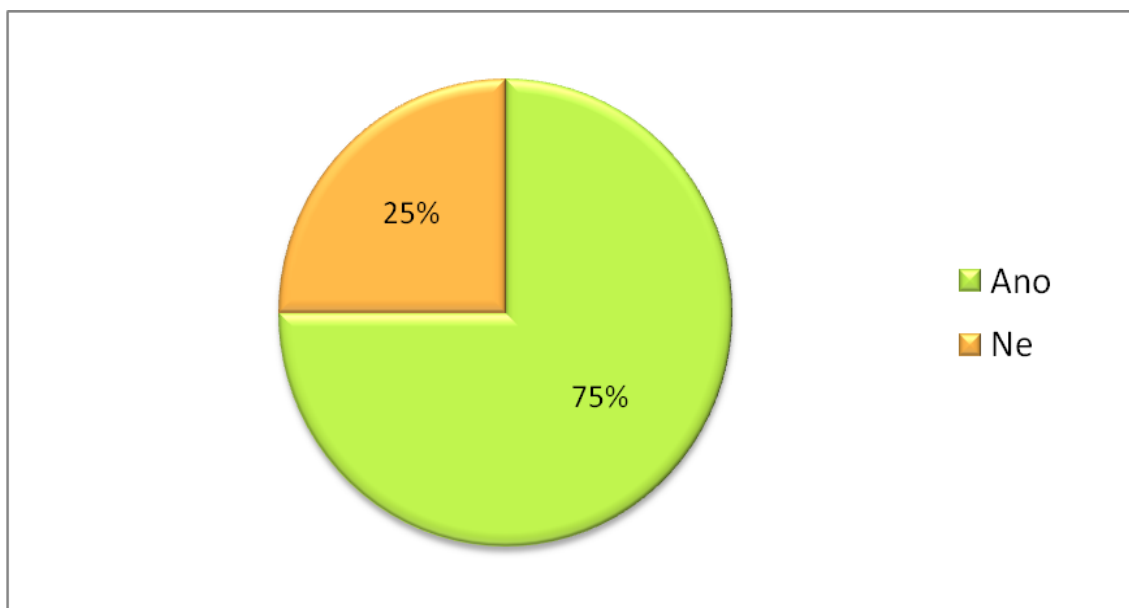
Informovanost veřejnosti o útulcích závisí především na propagaci samotných útulků. Všechny útulky v Královéhradeckém kraji mají vlastní webové stránky, což mě mile překvapilo. Internet lze v dnešní době považovat za základ propagace. K šíření informací už delší dobu přispívá pořad České televize „Chcete mě?“. Na horší úrovni je informovanost lidí o ochraně zvířat a správném, zodpovědném chovu.

6.3.2 Organizace na úseku ochrany zvířat

Většina sledovaných útulků se nezajímá o činnost nevládních organizací. Zmíněny však byly Svoboda zvířat a Liga na ochranu zvířat. Spolupráce s organizacemi přináší podle mého názoru určité výhody a představuje také jistou formu propagace, a je tedy škoda tuto šanci nevyužít.

6.3.3 Údaje o útulcích

Co se týká obsazenosti zařízení, všechna jsou téměř nebo úplně zaplněna. Nedostatečná kapacita je jedním z největších problémů. Zda je v plánu rozšířit areál, ukazuje Graf č. 1.

Graf č. 1: Plánované rozšíření areálu útulků

Zdroj: vlastní zpracování na základě šetření provedeného autorkou v roce 2010

Co se týká personálu, počet stálých zaměstnanců je velmi nízký (např. 2) nebo žádný. Dobrovolníků je velmi málo. Některé útulky odmítají venčení psů širokou veřejností (špatný vliv cizích lidí, nebezpečí útěku aj.), některé ho naopak vítají z důvodu předcházení možnému stresu z útulkového prostředí, možnosti rychlejšího osvojení psa apod.

Spolupráci s městy a obcemi hodnotí polovina útulků jako velmi dobrou a polovina jako částečně uspokojivou.

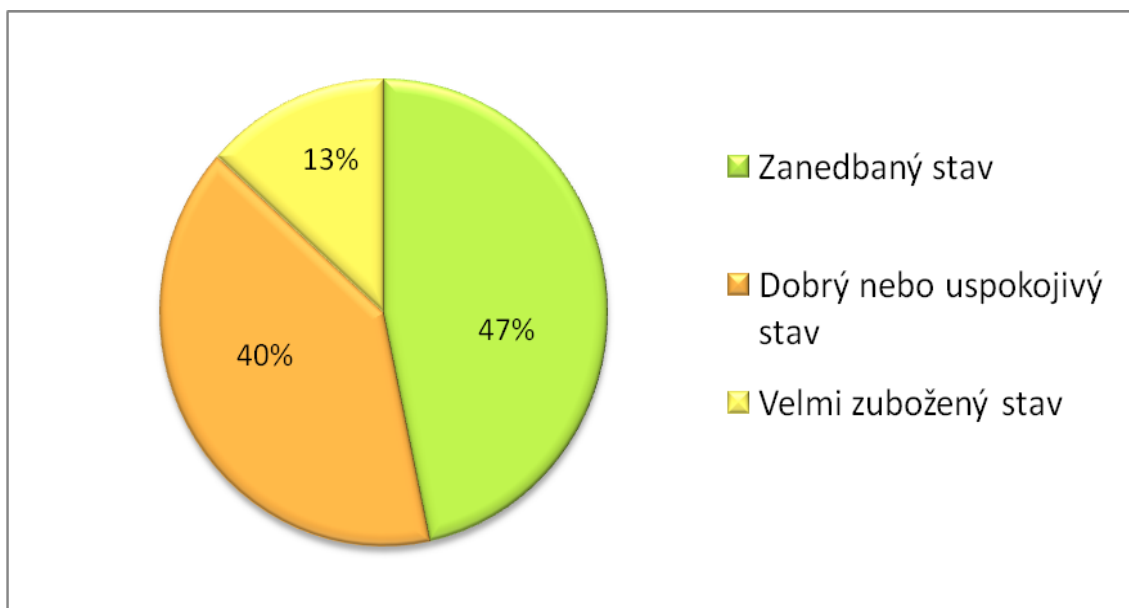
Z vyhodnocení dotazníkového šetření vyplývá, že mezi největší problémy útulků se řadí:

- nedostatek financí,
- nedostatečná kapacita,
- malý počet dobrovolníků,
- špatná identifikace psů,
- šíření nepravdivých informací.

6.3.4 Zvířata v útulcích

Stav, v jakém se zvířata dostávají do útulků, znázorňuje Graf č. 2.

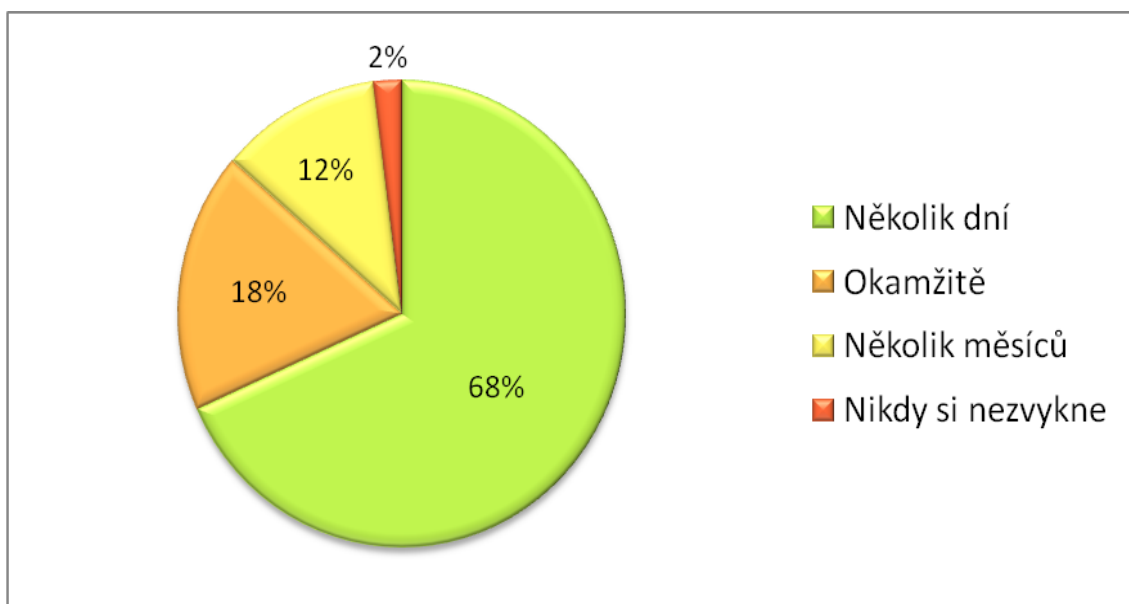

Graf č. 2: Stav zvířat při vstupu do útulku

Zdroj: vlastní zpracování na základě šetření provedeného autorkou v roce 2010

Z výše uvedeného vyplývá, že přibližně 47% zvířat se dostává do útulku v zanedbaném stavu, 40% v dobrém nebo uspokojivém stavu a 13% ve velmi zuboženém stavu.

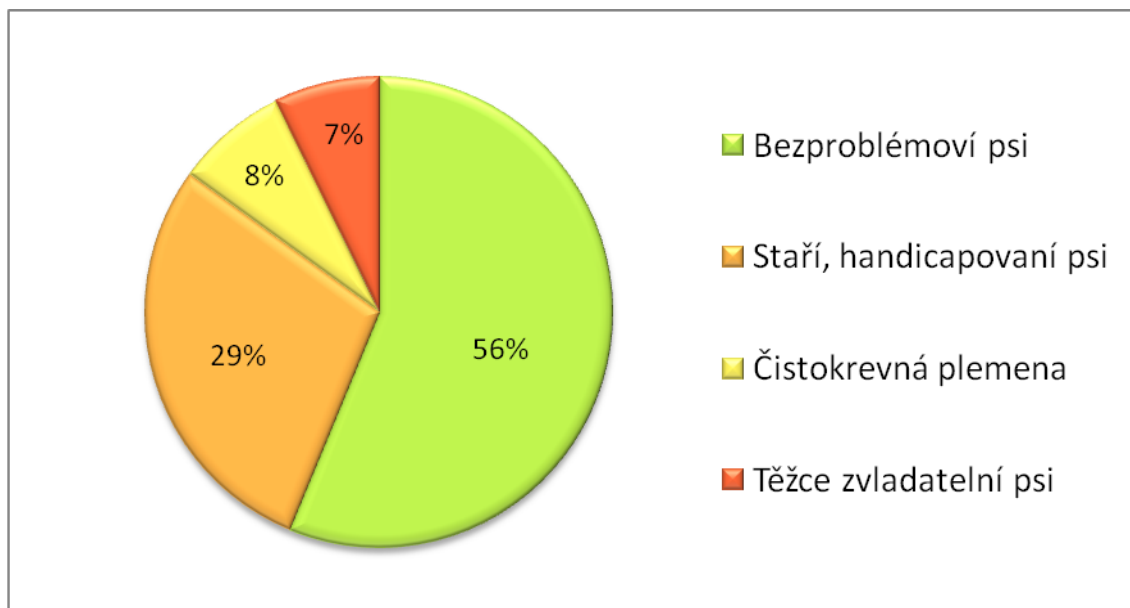
Dobu, ve které si zvířata zvykají na nové prostředí, vyjadřuje Graf č. 3. Asi 68% zvířat si zvykne za několik dní, 18% okamžitě, 12% za několik měsíců a 2% si nikdy nezvyknou.

Graf č. 3: Doba adaptace zvířat na nové prostředí

Zdroj: vlastní zpracování na základě šetření provedeného autorkou v roce 2010

Následující graf ukazuje, jaké procento v útulcích zaujímají psi v závislosti na jejich povaze, věku, zdravotním stavu apod.

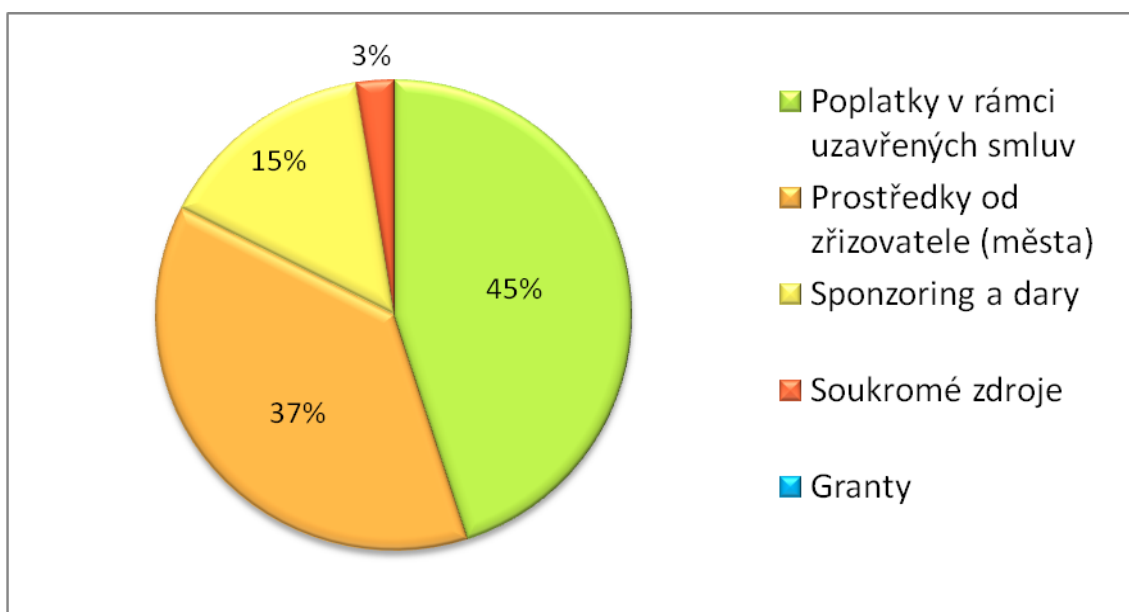

Graf č. 4: Struktura psů v útulcích

Zdroj: vlastní zpracování na základě šetření provedeného autorkou v roce 2010

6.3.5 Financování útulků

Získat informace o financích bylo pro mě nejsložitější. Některé útulky, především soukromé, nemají přesný přehled o svých výdajích a příjmů mají málo. Nedostatek finančních prostředků a nejistota dalšího fungování je, jak už bylo několikrát zmíněno, největším problémem téměř všech útulků. Často jsou závislé na sponzorech a menších dárcích. Městské útulky mají v této oblasti jistou výhodu z důvodu financování z městského rozpočtu. Na Grafu č. 5 jsou vyjádřeny zdroje finančních prostředků pro útulky v Královéhradeckém kraji:

Graf č. 5: Zdroje finančních prostředků

Zdroj: vlastní zpracování na základě šetření provedeného autorkou v roce 2010

Z grafu vyplývá, že největším zdrojem finančních prostředků jsou poplatky od obcí/měst, se kterými má útulek uzavřenou smlouvu (45%), další výrazný zdroj představují finanční prostředky od zřizovatele (37%), 15% tvoří sponzoring a dary, 3% soukromé zdroje a 0% granty.

6.3.6 Závěrečné zhodnocení dotazníkového šetření

Z odpovědí na otázky týkající se veřejné správy vyplynulo, že všechny útulky považují činnost orgánů veřejné správy za nedostatečnou, např. nedostatečná kontrola dodržování právních předpisů atd. Za problematickou označily spolupráci především s malými obcemi. Spolupráce útulků s nevládními neziskovými organizacemi je velmi malá. Jedním z největších problémů je nedostatečná kapacita útulků. Tuto skutečnost deklaruje plánované rozšíření areálu ve $\frac{3}{4}$ dotazovaných útulků. S tím souvisí potřeba finančních prostředků, jejichž nedostatek je společným problémem téměř všech útulků.

Závěr

Ve své práci jsem se snažila postihnout současný stav ochrany zvířat v naší zemi. Zjišťovala jsem, jakou roli hraje státní správa a samospráva v této oblasti a jaké právní předpisy se týkají ochrany zvířat. Zabývala jsem se také vývojem ochrany zvířat z filosofického hlediska. Prostřednictvím dotazníkového šetření jsem se chtěla dozvědět, jak se realita liší od právní úpravy.

Již od dětství mám velice kladný vztah ke zvířatům, proto jsem se rozhodla pro toto téma. Před zpracováním této práce jsem nevěděla nic o právních předpisech na úseku ochrany zvířat ani o orgánech ochrany zvířat. V průběhu zpracování práce jsem se dozvěděla obrovské množství informací, z nichž některé mě velmi překvapily, ovšem někdy nemile.

Velice zajímavé pro mě bylo seznámení s vývojem etiky ochrany zvířat. V minulosti bylo myšlení a chování lidí ovlivněno především názory významných filosofů, v současné době je stále více kladen důraz na práva zvířat, ale zároveň zvířata trpí v důsledku konzumního způsobu života.

Překvapilo mě množství právních předpisů týkajících se zvířat. Myslím si tedy, že právních předpisů v této oblasti je dostatek, ale závažný problém tkví v jejich dodržování. V rámci dotazníkového šetření útulků jsem zjistila, že spousta obcí se snaží vyhnout povinnostem v souvislosti s ochranou zvířat vyplývajícím pro ně ze zákonů. V některých případech se obce dokonce dohadují, či hranice zvíře překročilo. Ovšem záleží na konkrétní obci či městě a na jejich přístupu k této problematice. Některé útulky hodnotí spolupráci s městy a obcemi jako velmi dobrou.

Největší problém pro útulky představují, jak se dalo očekávat, finanční prostředky a výše zmíněné obce. Často jsou odkázané na dary, někdy jsou nucené použít i soukromé zdroje. Činnost orgánů veřejné správy považují za nedostatečnou, stejně jako kontrolu dodržování právních předpisů.

Velmi choulostivým tématem je postavení zvířat v našem právním řádu vyplývající z občanského zákoníku, tedy skutečnost, že zvířata jsou považována za „věci“. Změnu má přinést připravovaná novela občanského zákoníku. Podle něho má zvíře specifické právní postavení a nelze s ním zacházet jako s věcí. Další změna v souvislosti s novým občanským

zákoníkem se týká útulků. V současné době mohou ztracené či opuštěné zvíře nabídnout novému majiteli až po uplynutí šesti měsíců. Tato doba by se měla zkrátit na 2 měsíce.

Za lepší přístup ke zvířatům bojují lidé prostřednictvím petice s názvem Petice za změnu legislativy týkající se změny postavení zvířat v právním řádu České republiky z věcí na živé tvory. Touto cestou je podporován výše zmíněný vládní návrh občanského zákoníku.

Ani já nesouhlasím s právním postavením zvířat jako věcí, protože zvíře je vnímající, cítící a myslící živý tvor. Použití některých ustanovení o věcech na zvířata však podle mě zaručuje určitou ochranu zvířat. Proto by měly být změny důkladně promyšleny. Navrhovaný zákoník k postavení zvířete říká: „Živé zvíře není věc. Ustanovení o věcech se na zvíře použijí přiměřeně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje povaze zvířete jako živého tvora a pokud to neodporuje ustanovením zvláštních zákonů vydaných k ochraně zvířat“. Z výše uvedeného vyplývá, že k výrazným změnám by nejspíš nedošlo. Souvisí to úzce i s faktem, že např. psi jsou předmětem vlastnického práva a jejich hodnota je vyjádřena v penězích, budou na ně tedy vždy aplikována určitá ustanovení o věcech. Změna postavení zvířat z věcí na živé tvory by byla přesto velkým krokem a snad i příslibem do budoucnosti.

Podle mého názoru je chování některých zvířat mnohdy lepší než chování některých lidí, a proto si zaslouží od lidí lepší zacházení. Na závěr bych chtěla zmínit citát, který mě velice zaujal: „Zvířata při nás stojí v dobrém i ve zlém a nepotřebují k tomu žádné přísahy. Berou nás i s našimi vadami. Nikdy nás nekritizují a jsou ochotna nám nekonečně odpouštět. Je to přízeň, kterou si nezasloužíme.“ (Robert T. Sharp).

Seznam použité literatury

Odborné publikace

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 875 s. ISBN 978-80-7400-049-2.

HENDRYCH, Dušan. *Správní věda. Teorie veřejné správy*. 2., dopl. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2007. 212 s. ISBN 978-80-7357-248-8.

HORZINKOVÁ, Eva; NOVOTNÝ, Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 234 s. ISBN 978-80-7380-096-3.

KOHÁK, Erazim. *Zelená svatozář*. 2. přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. 204 s. ISBN 80-85850-86-9.

POLIÁN, Milan. *Organizace a činnost veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. 432 s. ISBN 80-7175-098-0.

PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 327 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

SINGER, Peter. *Osvobození zvířat*. 1. vyd. Praha: Práh, 2001. 259 s. ISBN 80-7252-042-3.

Sborníky příspěvků

BRYCHTOVÁ, Šárka. Úloha municipalit v otázce ochrany týraných a opuštěných zvířat. In *Aktuální otázky sociální politiky 2009 - teorie a praxe: Sborník příspěvků z vědecké konference s mezinárodní účastí*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009. s. 6 - 15. ISBN 978-80-7395-217-4.

Zákonné normy

Základní normativní předpisy

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. In *Sbírka zákonů*. 26. 02. 1964, částka 19/1964, s. 0201.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů*. 19. 02. 1992, částka 28/1992, s. 0666.

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů*. 15. 04. 1992, částka 50/1992, s. 1284.

Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů*. 15. 03. 1996, částka 31/1996, s. 1064.

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů*. 30. 07. 1999, částka 57/1999, s. 3122.

Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů*. 17. 05. 2000, částka 49/2000, s. 2274.

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů*. 27. 11. 2001, částka 168/2001, s. 9747.

Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů*. 10. 02. 2004, částka 32/2004, s. 1506.

Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů*. 10. 02. 2004, částka 32/2004, s. 1523.

Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97.

Nařízení Komise (ES) č. 865/2006 ze dne 4. května 2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s těmito druhy, v platném znění.

Prováděcí předpisy

Vyhláška č. 207/2004 Sb., o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat, ve znění vyhlášky č. 39/2009 Sb.

Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění vyhlášky č. 464/2009 Sb.

Vyhláška č. 382/2004 Sb., o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování, ve znění vyhlášky č. 424/2005 Sb.

Vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat.

Vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči.

Vyhláška č. 3/2009 Sb., o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání.

Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě.

Vyhláška č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a při chovu.

Internetové zdroje

Eurogroup for Animals [online]. c2006 [cit. 2010-03-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.eurogroupforanimals.org/>>.

CHLUMSKÁ, Lubomíra. *Etika ochrany zvířat*. [online]. c2006 [cit. 2010-03-24]. Ochrana a práva zvířat. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranazvirat.cz/11/czech/rubrika/ochrana-a-prava-zvirat/>>.

Nadace na ochranu zvířat [online]. c2006 [cit. 2010-03-03]. Kdo jsme. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranazvirat.cz/27/czech/rubrika/kdo-jsme/>>.

Ochrana zvířat, eAGRI [online]. c2009-2010 [cit. 2010-03-09]. Nevládní neziskové organizace zabývající se ochranou zvířat proti týrání. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/eagri/ochrana-zvirat/ochrana-zvirat-obecne/adresare-subjektu/nevladni-neziskove-organizace-oz.html>>.

Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals [online]. c2010 [cit. 2010-03-19]. Rspca.org.uk - About us. Dostupné z WWW: <<http://www.rspca.org.uk/in-action/aboutus>>.

Seznam útulků [online]. c2005 - 2009 [cit. 2010-03-16]. Útulky ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.utulky.estranky.cz/stranka/utulky-cr>>.

Společnost pro zvířata [online]. 2008 [cit. 2010-03-24]. Informace o nás. Dostupné z WWW: <<http://www.spolecnostprozvirata.cz/>>.

Svoboda zvířat: Organizace na ochranu zvířat [online]. c2009 [cit. 2010-03-24]. Kdo jsme. Dostupné z WWW: <<http://www.svobodazvirat.cz/o-nas/kdo-jsme.htm>>.

The Species Survival Network [online]. [cit. 2010-03-19]. Dostupné z WWW: <http://www.ssn.org/aboutus_EN.htm#top>.

Tn.cz : Hobby - tn.cz [online]. 2009-09-25 [cit. 2010-03-03]. České útulky pro zvířata praskají ve švech. Jak jim pomoci? - tn.cz. Dostupné z WWW: <<http://tn.nova.cz/magazin/hobby/zvirata/ceske-utulky-pro-zvirata-praskaji-ve-svech-jak-jim-pomoci.html>>.

World Society for the Protection of Animals [online]. [cit. 2010-03-19]. Who we are. Dostupné z WWW: <<http://www.wspa.org.uk/whoarewe/Default.aspx>>.

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Útulky v Královéhradeckém kraji.....	38
--	----

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Seznam útulků v Královéhradeckém kraji.....	38
---	----

Tabulka č. 2: Základní informace o útulku v Lukavici.....	40
---	----

Tabulka č. 3: Základní informace o útulku v Trutnově.....	42
---	----

Tabulka č. 4: Základní informace o občanském sdružení v Nové Pace.....	44
--	----

Seznam grafů

Graf č. 1: Plánované rozšíření areálu útulků.....	48
---	----

Graf č. 2: Stav zvířat při vstupu do útulku.....	49
--	----

Graf č. 3: Doba adaptace zvířat na nové prostředí.....	49
--	----

Graf č. 4: Struktura psů v útulcích.....	50
--	----

Graf č. 5: Zdroje finančních prostředků.....	51
--	----

Seznam příloh

Příloha č. 1: Orgány ochrany zvířat - ministerstvo

Příloha č. 2: Orgány ochrany zvířat - orgány veterinární správy

Příloha č. 3: Dotazník

Orgány ochrany zvířat – ministerstvo

(1) Ministerstvo

- a) stanoví hlavní úkoly na úseku ochrany zvířat a organizuje, řídí a kontroluje jejich plnění,
- b) řídí výkon státní správy na úseku ochrany zvířat,
- c) spolupracuje s ostatními ústředními orgány státní správy, Akademií věd České republiky, vysokými školami a právníckými osobami zabývajícími se ochranou nebo chovem zvířat, které se podílejí na plnění úkolů ochrany zvířat,
- d) schvaluje statut a jednací řád ústřední komise,
- e) projednává, koordinuje a kontroluje plnění úkolů ochrany volně žijících zvířat, hospodářských a pokusných zvířat a zvířat v zájmových chovech, včetně zvířat v zoologických zahradách, a předkládá příslušným státním orgánům návrhy na nezbytná opatření,
- f) plní úkoly vyplývající pro něj z přímo použitelného předpisu Evropských společenství upravujícího ochranu zvířat během přepravy a související činnosti,
- g) vede ústřední evidenci počtu pokusných zvířat použitých podle § 15 odst. 1, v pravidelných časových intervalech uveřejňuje v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem statistické údaje o použití pokusných zvířat,
- h) stanovuje podmínky pro akreditaci osob provozujících uživatelská zařízení a pro vydání osvědčení osobám provozujícím chovná nebo dodavatelská zařízení,
- i) stanovuje okruh a rozsah znalostí potřebných pro práci s pokusnými zvířaty a provádí jejich zkoušení, navrhuje zkušební řády, provádí zkoušky a ve spolupráci se školicími pracovišti vydává osvědčení podle § 17 odst. 1,
- j) rozhoduje o udělení, změně, pozastavení nebo odnětí osvědčení osobě provozující chovné nebo dodavatelské zařízení nebo akreditace osoby provozující uživatelské zařízení, a to i na základě řízení zahájeného z moci úřední,
- k) projednává souhrnné zprávy o činnosti příslušných státních orgánů vymezené v § 23 odst. 1 a kontroluje vydávání povolení podle § 23 odst. 1 písm. a) tohoto zákona,

- l) vydává rozhodnutí o schválení nebo neschválení z hlediska dodržování tohoto zákona, řádů ochrany zvířat při chovu, řádů ochrany zvířat při veřejném vystoupení a rozhoduje o odnětí schválení na základě žádosti nebo z moci úřední,
- m) vydává písemné vyjádření ve schvalovacím řízení zoologických zahrad,
- n) posuzuje po odborné stránce osnovy rekvalifikačních kurzů pro obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy a drezúry zvířat,
- o) může uhradit v případě potřeby vakcínu proti nemocem přenosným ze zvířat na člověka posuzovatelům chovných, dodavatelských a uživatelských zařízení,
- p) vydává zkušební řády pro odbornou způsobilost na úseku ochrany zvířat při přepravě a provádí zkoušky pro získání této odborné způsobilosti, pro odbornou způsobilost osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata [§ 14b odst. 2 písm. c)], provádí zkoušky pro získání této odborné způsobilosti a ve spolupráci se školicími pracovišti vydává osvědčení o úspěšném složení zkoušky, odnímá osvědčení nebo pozastavuje jeho platnost,
- q) ve spolupráci se Státní veterinární správou vydává zkušební řády pro odbornou způsobilost k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat (§ 26) a provádí zkoušky pro získání této odborné způsobilosti a ve spolupráci se školicími pracovišti vydává osvědčení o úspěšném složení zkoušky,
- r) jmenuje a odvolává posuzovatele pro akreditační řízení týkající se osoby provozující uživatelské zařízení a pro řízení o vydání osvědčení osobě provozující chovné nebo dodavatelské zařízení; metodicky řídí, kontroluje, organizačně a materiálně zabezpečuje činnost posuzovatelů.

(2) Ministerstvo ve správním řízení podle odstavce 1 písm. j) rozhodne nejdéle do 120 dnů od zahájení řízení.

Zdroj: Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů*. 15. 04. 1992, částka 50/1992, s. 1284. § 20.

Orgány ochrany zvířat - orgány veterinární správy

(1) Krajské veterinární správy a na území hlavního města Prahy Městská veterinární správa na úseku ochrany zvířat

- a) vykonávají dozor nad dodržováním povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým a právnickým osobám,
- b) plní úkoly vyplývající pro ně z přímo použitelných předpisů Evropských společenství, zejména vykonávají dozor nad plněním povinností fyzických a právnických osob vyplývajících z těchto předpisů,
- c) povolují užití jiných postupů utrácení zvířat (§ 5h odst. 4) a povolují výjimku podle § 5 odst. 4,
- d) vydávají, mění nebo odnímají rozhodnutí o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, a to jedinců i skupin podle § 13 odst. 5,
- e) přijímají oznámení podle § 13a odst. 1 a podávají návrh příslušnému živnostenskému úřadu podle § 13a odst. 2,
- f) vypracovávají odborná vyjádření a vydávají osvědčení o schválení silničního dopravního prostředku nebo plavidla pro přepravu hospodářských zvířat, pozastavují a odnímají tato osvědčení,
- g) vydávají povolení dopravce a povolení dopravce pro dlouhotrvající cesty,
- h) oznamují ministerstvu porušení přímo použitelného předpisu Evropských společenství upravujícího ochranu zvířat během přepravy a souvisejících činností řidičem nebo průvodcem, který je držitelem osvědčení,
- i) provádí kontroly a jiná opatření související s knihou jízd,
- j) rozhodují o udělení, pozastavení nebo odnětí schválení vydaného kontrolnímu stanovišti,
- k) stanovují veterinární podmínky pro provádění pokusů na zvířatech a pro provádění porážky podle § 5 odst. 5,
- l) na základě kontrolního zjištění ukládají nápravná opatření chovatelům a ostatním fyzickým a právnickým osobám,

m) podávají podněty obecním úřadům obcí s rozšířenou působností k projednávání přestupků a správních deliktů vyplývajících z porušení povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým nebo právnickým osobám na úseku ochrany zvířat.

(2) Státní veterinární správa na úseku ochrany zvířat

- a) zpracovává a realizuje program ochrany zvířat,
- b) vykonává dozor nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě v případech, kdy si to vyhradí,
- c) plní úkoly vyplývající pro ni z přímo použitelných předpisů Evropských společenství, zejména vykonává dozor nad plněním povinností fyzických a právnických osob vyplývajících z těchto předpisů, kdy si to vyhradí,
- d) spolupracuje na úseku dozoru nad ochranou zvířat s orgány ochrany zvířat Rady Evropy, Evropského společenství a třetích zemí a na vyžádání jim poskytuje příslušné informace,
- e) vede záznamy o povoleních dopravců a o povoleních dopravců pro dlouhotrvající cesty, o osvědčeních o schválení silničních dopravních prostředků a o schválení plavidel pro přepravu hospodářských zvířat,
- f) může zakázat přepravu zvířat určitým dopravcem nebo určitým dopravním prostředkem v souladu s přímo použitelným předpisem Evropských společenství upravujícím ochranu zvířat během přepravy a souvisejících činností,
- g) vede a zveřejňuje na webové stránce Státní veterinární správy informace o programu ochrany zvířat,
- h) v oboru ochrany zvířat a péče o jejich pohodu organizuje odbornou přípravu a celoživotní vzdělávání úředních veterinárních lékařů podle § 26, případně dalších odborně způsobilých pracovníků pro výkon činností podle zvláštních právních předpisů.

(3) Úkoly orgánů ochrany zvířat provádějících dozor nad dodržováním tohoto zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení podle odstavce 1 písm. a) plní v oboru působnosti při chovu a využití zvířat pro účely Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra příslušné orgány těchto ministerstev a poskytují o nich informace Státní veterinární správě a ministerstvu.

Zdroj: Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů*. 15. 04. 1992, částka 50/1992, s. 1284. § 22.

Dotazník

Název útulku	
Kraj	
Město/obec	
Druh útulku	městský/obecní útulek ☐ útulek zřízený právnickou osobou ☐ soukromý útulek ☐
Odpovědná osoba	
Datum založení útulku	
Kapacita útulku	

VEŘEJNÁ SPRÁVA NA ÚSEKU OCHRANY ZVÍŘAT

VS1 Myslíte si, že úloha státních a městských/obecních orgánů v oblasti ochrany zvířat je uspokojivá?

.....

.....

.....

VS2 Jaký je Váš názor na skutečnost, že podle českého právního řádu je zvíře považováno za věc, a proto se na něj vztahuje ustanovení § 135 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, které se týká ztracených a opuštěných zvířat? Je podle Vás ochrana zvířat v české legislativě dostatečně zakotvena?

.....

.....

.....

.....

VS3 Jak byste ohodnotil/a informovanost veřejnosti o ochraně zvířat a konkrétně o útulcích?

.....

ORGANIZACE NA ÚSEKU OCHRANY ZVÍŘAT

O1 Zaujal Vás nějaký konkrétní projekt některé české nebo zahraniční organizace ochrany zvířat? Uveďte, prosím, jaký.

.....

.....

.....

O2 Které organizace, projekty a činnosti podle Vašeho názoru představují v poslední době největší přínos v dané problematice?

.....
.....
.....

ZVÍŘATA VE VAŠEM ÚTULKU

Z1 Mohl/a byste odhadnout v %, v jakém stavu se dostávají zvířata do Vašeho útulku?

- v dobrém nebo uspokojivém stavu
- v zanedbaném stavu
- ve velmi zuboženém stavu (týraná zvířata)

Z2 Odhadněte, prosím, v % množství zvířat v závislosti na době, ve které si zvykají na nové prostředí.

- okamžitě
- několik dní
- několik měsíců
- nikdy si nezvykne

Z3 Jaké % zaujímají ve Vašem útulku:

- čistokrevná plemena
- těžce zvladatelní psi vyžadující zkušeného chovatele
- bezproblémoví psi schopní adaptovat se na nový domov
- staří, handicapovaní a obtížně umístitelní psi

Z4 Jaká zvířata mají největší šanci dostat se k novým majitelům? (plemeno, velikost, stáří, pohlaví, zdravotní stav,...)

.....
.....

Z5 Stanovil/a jste si podmínky, podle kterých vydáváte zvířata novým majitelům?

- Ne
- Ano → Uveďte, jaké.

☐
☐

.....
.....

Z6 Jste s novými majiteli v kontaktu?

- Ne
- Ano

☐
☐

Z7 Vracejí Vám lidé zvířata?

- Ne
- Ano → Uveďte, jak často a z jakých důvodů.

.....
.....

Z8 Kolik zvířat průměrně za rok přijmete a kolik jich vydáte?

--	--

ÚDAJE O ÚTULKU

U1 Jaká je obsazenost Vašeho útulku k dnešnímu dni?

--

U2 Zaměřujete se pouze na psy nebo kočky? Neuvažovali jste někdy i o jiných zvířatech, máme na mysli například kozy, koně, ovce?

.....
.....

U3 Plánujete rozšířit areál?

- Ne
- Ano → Kde byste chtěl/a získat finanční prostředky?

.....
.....

U4 Jak byste objektivně zhodnotil/a úroveň Vašeho útulku (pomocí známek používaných ve škole, tj. 1 až 5)

- veterinární péče
- kotce
- prostranství
- kapacita

Chtěl/a byste zdůraznit svoji přednost, která zde není uvedena?

.....
.....
.....

U5 Vyjmenujte, prosím, města a obce, se kterými máte uzavřenou smlouvu o umístění toulavých a opuštěných psů, odchycených na jejich území.

.....
.....

U6 Jak hodnotíte spolupráci s městy/obcemi?

- spolupráce je vynikající
- spolupráce je velmi dobrá
- spolupráce je částečně uspokojivá
- spolupráce je zcela neuspokojivá

U7 Spolupracujete i s jinými útulky?

- Ne
- Ano → Vyjmenujte.

.....

U8 S jakými problémy se nejvíce potýkáte? Seřad'te od nejzávažnějších po méně závažné.

.....
.....
.....

PERSONÁL

P1 Kolik stálých pracovníků Váš útulek zaměstnává?

P2 Přichází k Vám velké množství dobrovolníků s ochotou pomoci?

- Ne
- Ano

P3 Vítáte venčení psů širokou veřejností?

- Ne
- Ano

Můžete uvést důvod?

.....
.....

FINANCE

F1 Jaké jsou průměrné měsíční výdaje na provoz útulku?

- krmivo
- veterinární služby
- elektřina
- voda

- ostatní výdaje

F2 Jaké jsou náklady na denní pobyt zvířete?

F3 Počítáte v blízké době s investicí do oprav či nové výstavby?

.....
.....

F4 Jaké jsou průměrné měsíční příjmy útulku?

F5 Můžete procentuálně vyjádřit množství finančních prostředků z jednotlivých zdrojů?

- poplatky od zřizovatele
- poplatky od obcí/měst, se kterými má útulek uzavřenou smlouvu
- soukromé zdroje
- granty
- sponzoring a dary

F6 Kolik stálých sponzorů máte v současné době?

F7 Jakou pomoc preferujete?

- materiální
- fyzickou
- finanční

☐
☐
☐

Zdroj: vlastní